

Právo a bezpečnost

OBSAH

PRÁVO A BEZPEČNOST, ČÍSLO 3, ROČNÍK 2021

Editorial

<i>Zdeněk Koudelka</i> Pokrytectví Bruselu k polskému Ústavnímu tribunálu	5

Články

<i>Iveta Klementová</i> Připravenost zdravotnických zařízení středočeského kraje na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody	7

<i>Radoslav Ivančík</i> Dezinformácie ako bezpečnostná hrozba pre demokratickú spoločnosť	16

<i>Petr Průcha</i> Nový stavební zákon	34

<i>Petr Kolman</i> Nahrávání jednání orgánů profesních na příkladu advokátní	65

Recenze

<i>Zdeněk Koudelka,</i> Recenze knihy: Pavel Kučera, Martin Švehla: V taláru napříč dobou	69

<i>Zdeněk Koudelka</i> Recenze knihy: Ivan Halász: Republika so Svätou korunou?	73

Cizojazyčné texty

<i>Jana Müllerová</i> New challenges of Crisis Management in Public Administration	75

CONTENT

LAW AND SECURITY, ISSUE 3, YEAR 2021

Editorial

Zdeněk Koudelka

Brussels' Hypocrisy Towards the Polish Constitutional Tribunal 5

Articles

Iveta Klementová

Readiness of Medical Facilities in the Central Bohemian Region for Long-Term Interruption of Drinking Water Supply 7

Radoslav Ivančík

Misinformation as a Security Threat to a Democratic Society 16

Petr Průcha

New Construction Act 34

Petr Kolman

On the Subject of Recording Options Conduct Professional Associations, Including Advocacy. 65

Recenze

Zdeněk Koudelka

Book review: Pavel Kučera, Martin Švehla: In the Robe Across the Time 69

Zdeněk Koudelka

Book Review: Ivan Halász: Republic with the Holy Crown? 73

Other texts

Jana Müllerová

New Challenges of Crisis Management in Public Administration 75

EDITORIAL

POKRYTECTVÍ BRUSELU K POLSKÉMU ÚSTAVNÍMU TRIBUNÁLU

Polský Ústavní tribunál 7. 10. 2021 rozhodl, že pokud si orgány Evropské unie přisvojí nové pravomoci, které na ně nepřenesl polský stát mezinárodní smlouvou, a pokud se bruselské směrnice a nařízení povyšují nad polskou ústavou, jsou v rozporu s Ústavou Polska, neboť ta musí být na polském území jeho nejvyšším a přímo závazným právním aktem.

Jde o podstatu státu. Je-li stát skutečným svrchovaným státem, nemůže svou ústavu podrobit cizí moci. Polský Ústavní tribunál nemohl dát jinou odpověď na otázku, co je víc, zda evropské směrnice nebo polská ústava. Svrchovanost na jednom území může být jen jedna. Buď je Polsko svrchovaným státem i po jeho vstupu do Evropské unie a pak musí mít prim jeho ústava, nebo je jen poddaným územím, kde mají prim evropské směrnice a nařízení a pojem polská státnost je bez skutečného mocenského obsahu.

Polsko má zkušenost s kongresovým Polským královstvím, kdy po vídeňském kongresu 1815 to bylo království bez skutečné moci podřízené Rusku, jehož car byl polským králem. Polsko, které dříve ztratilo státnost německou či ruskou okupací, si ji chrání.

Proti Polsku se ozval eurokomisař pro spravedlnost Belgičan Didier Reynders. Po rozhodnutí soudu řekl, že unijní exekutiva využije všech prostředků, aby ochránila dodržování principů práva ve všech zemích sedmadvacítky. Připomíná to Brežněvovu doktrínu o omezené suverenitě socialistických států, která ospravedlňovala zasahování, včetně okupace států. Francouzský ministr pro evropské záležitosti Clément Beaune hovořil o sankcích proti Polsku a lucemburský ministr zahraničí Jean Asselborn prohlásil, že Polsko si zahrává s ohněm.

Jde o dvojí metr vůči západním a východním členům Evropské unie. Prioritu vlastní ústavy nad evropským právem konstatoval i německý Spolkový ústavní soud. Naposledy se postavil v roce 2020 proti nákupu evropských dluhopisů německou Spolkovou bankou. Nebál se vzepřít evropskému právu a nadřadil ochranu německé ekonomiky, což je podstatná část svrchovanosti každého státu. Brusel kolem toho chodil po špičkách. Když něco řeknou Němci, je to v Bruselu posuzováno jinak, než když to řeknou Poláci. Co je dovoleno německému ústavnímu soudu, není dovoleno polskému.

Odpor německého soudu překonal až Spolkový sněm, když odhlasoval, že obrovské utrácení peněz na dluh Bruselem je prý přiměřené.

Přednost ústavy před evropským právem deklaroval i náš Ústavní soud. V nález, který se týkal Lisabonské smlouvy, v roce 2008 uvedl: *„v případě jasného konfliktu mezi domácí ústavou a evropským právem, který nelze zhojit žádnou rozumnou interpretací, musí mít ústavní pořádek České republiky, zejména jeho materiální ohnisko, přednost.“*. Roku 2012 se Ústavní soud postavil proti nadřazování rozhodnutí Soudního dvora EU nad naše ústavní předpisy v souvislosti s důchody z dob Československa vyplácenými Slovenskem našim občanům, kdy Ústavní soud označil jednání Soudního dvora EU za *„exces unijního orgánu“* a uvedl, že nerespektuje evropské dějiny.

Na jednom území může být jen jedna svrhovaná moc. Státy mohou přenést své pravomoci na mezinárodní orgán, ale jen ty, které výslovně označí v mezinárodních smlouvách. Ale v Bruselu si přisvojují nové pravomoci a zasahují do oblastí, které na ně nebyly přeneseny, s odvoláním na fráze o společných hodnotách. Bylo jen otázkou času, kdy se proti tomu některý členský stát postaví. I my se musíme vyjádřit, zda jsme svrchovaný stát, kde panuje naše ústava, nebo jsme jen gubernií, jejíž ústava je až za poslední evropskou směrnicí.

Zdeněk Koudelka
Předseda redakční rady

PŘIPRAVENOST ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE NA DLOUHODOBÉ PŘERUŠENÍ DODÁVKY PITNÉ VODY

Iveta Klementová

1. ÚVOD

Pitná voda patří mezi základní médium, které neodmyslitelně patří do našich životů, ale také mezi nejzranitelnější médium potřebné pro chod každé organizace, každého pracoviště. Dle Kročové a Lindovského (2009, s. 23) „nelze přerušení dodávek pitné vody vnímat jen jako snížení životního standardu domácností, ale jako fakt, že vážně naruší činnost řady odvětví infrastruktury státu“, z čehož mimo jiné plyne, že „zdravotnická i jiná léčebná zařízení jsou na dodávkách tlakové vody z veřejné vodovodní sítě provozně závislá“ (Kročová 2009, s. 53). I skrze výše uvedenou skutečnost lze zdravotnická zařízení vnímat především jako poskytovatele zdravotní péče, ale i jako pracoviště.

Z pohledu pracoviště patří voda mezi základní požadavky a ochrany zdraví při práci. Dle zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci mezi základní požadavky a ochrany zdraví při práci je zaměstnavatel povinen zajistit, aby pracoviště byla vybavena tak, aby měla stanovené mikroklimatické podmínky, zejména pokud jde o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou, z čehož plyne, že dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody způsobí překážku na straně zaměstnavatele (zákon č. 309/2006).

Z pohledu poskytovatele zdravotní péče hraje pitná voda ve zdravotnickém zařízení klíčový prvek a je společně s lidským kapitálem nepostradatelnou součástí. Užívání pitné vody v těchto zařízeních má širokospektrální využití; k osobní hygieně, k užití toalet, k úklidové činnosti, k výkonu některých rehabilitačních úkonů, k výkonu všech operací a porodů, ke sterilizaci nástrojů po výkonu, k praní prádla, k vaření či zajištění pitného režimu všech (Shannon a Roberson 2010, s. 36). Pokud dojde ve zdravotnickém zařízení k odstavení pitné vody, zařízení absolutně přestává plnit všechny své role jak ze strany zaměstnavatele, tak ze strany poskytovatele zdravotních služeb.

Přípravenost zdravotnického zařízení na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody znamená jasně definovat hrozby a rizika, která z této mimořádné události plynou a najít konkrétní preventivní kroky a represivní zásahy. Tedy zpracovat plán nouzového zásobování vodou, který společně s plánem pro zajištění bezpečnosti vody budou součástí krizové dokumentace zdravotnických zařízení (CDC 2019).

Přípravenost je pro potřeby tohoto článku vnímána jako měřítko snížení rizika, tedy jako připravenost lidských a materiálních zdrojů k minimalizaci negativních dopadů mimořádné události (Krömer et al. 2010, s. 13). Krizová připravenost je pak vnímána jako „schopnost poskytovatelů zdravotních služeb zajistit poskytnutí nezbytné zdravotní péče obyvatelstvu za krizových stavů nebo za mimořádných událostí“ (Němečková 2011, s. 12).

Zdravotnické zařízení je definováno jako „prostor určený pro poskytování zdravotních služeb“ (zákon č. 372/2011). Dlouhodobým přerušením dodávky pitné vody je myšlen poruchový stav na vodovodní síti, při němž je přerušeno zásobování. Dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody je charakterizováno přerušením zásobování po dobu delší než 24 hodin.

2. KRAJSKÉ CVIČENÍ „BLACKOUT 2018“ A JEHO ZÁVĚRY

Částečnou připraveností zdravotnických zařízení Středočeského kraje na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody se v roce 2018 zabývalo cvičení Blackout 2018, jež bezpochyby patřilo mezi největší krajská cvičení krizové připravenosti. Konalo se v období 4.–5. 9. 2018 a jeho hlavním cílem bylo prověřit připravenost složek IZS a ostatních vybraných organizací v kraji na dlouhodobý výpadek elektrické energie (HZS Středočeského kraje 2018). Mezi více než 50 participujícími byla zahrnuta také vybraná lůžková zdravotnická zařízení a cvičení se zaměřilo na 10 dotčených oblastí, mezi kterými byla i oblast zdravotnictví a úpravy a dodávky pitné vody.

Vyhodnocení cvičení proběhlo na základě dokladových prezentací, praktických ukázek a dotazníkových šetření. Pro potřeby příspěvku jsou níže uvedeny pouze závěry z oblasti zdravotnictví.

Do dotazníkového šetření, které se zaměřilo na oblast zásobování vodou, se aktivním způsobem zapojilo všech 41 oslovených zdravotnických zařízení vyjma těch, které poskytují pouze lázeňskou péči.

Závěry šetření ukázaly, že přes 70 % těchto zařízení nemá vlastní systém zásobování vodou a ze zbylých 30 % se jen v 9 případech jednalo o podzemní zdroj (studnu) s pitnou vodou. Dále zdravotnická zařízení uvedla, že většina z nich nemá k dispozici žádné zásoby vody, a tudíž jsou plně závislá na fungování vodovodu pro veřejnou potřebu.

3. PŘIPRAVENOST ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ NA DLOUHODOBÉ PŘERUŠENÍ DODÁVKY PITNÉ VODY

Na výše popsané dílčí závěry navázalo nové dotazníkové šetření provedené v roce 2021, jež bylo rozšířeno pouze o oblast krizové připravenosti uvedené mimořádné události. Dotazníkové šetření bylo rozesláno všem poskytovatelům lůžkové péče tedy péče, u které je nezbytná hospitalizace pacienta v rámci nepřetržitého provozu (zákon č. 372/2011). Těch je na území Středočeského kraje 37. Návratnost dotazníkového šetření byla asi 60 %. Všechny dotazníky byly vyplněny ředitelstvem zdravotnických zařízení, tedy buď přímo krizovým manažerem, nebo náměstkem pro lůžkovou péči (ve spolupráci s hlavní sestrou a vedoucím údržby).

Předmětem první otázky byl výčet, k čemu zdravotnické zařízení pitnou vodu potřebuje. Otevřená odpověď nabídla škálu nejrůznějšího využití přes zajišťování hygieny, vaření jídla až po potřebu zajištění tepla, chladu, úklidu, sterilizaci či samotného poskytování léčebné péče (nelze provádět operace, nelze provádět dialýzu, nelze asistovat u porodu).

Odpověď na druhou otázku byla stoprocentně shodná, a to, že všechna zařízení vnímají dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody jako reálnou hrozbu pro svá pracoviště.

I otázka třetí nabídla stoprocentně stejnou odpověď, a to, že všichni provozovatele lůžkové péče si myslí, že je validní zabývat se krizovou připraveností na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody. Některá zdravotnická zařízení navíc upozornila na zkušenosti ze cvičení Blackout 2018, které potvrdilo nutnost smluvního zajištění balené vody či zajištění úpravny vody pro záložní vrty.

Na dotaz čtvrté otázky, jestli někdy v rámci krizové připravenosti poskytovatelé lůžkové péče zkoušeli vyčíslit prevenci a represi, tedy, jestli je pro jejich zařízení ekonomicky přijatelnější odezva na mimořádnou událost nebo samotná připravenost, 70 % respondentů odpovědělo, že tento pokus nikdy neprovedlo.

Pátá otázka se zaměřila ryze prakticky a dotazovala se, jestli má zdravotnické zařízení vlastní zkušenosti s dlouhodobým přerušením dodávky pitné vody, na jak dlouho a jak konkrétně byla situace řešena. Drtivá většina respondentů (84 %) uvedla, že tyto zkušenosti nemá a jestli ano, vždy bylo dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody předem oznámeno a byl dostatečný čas se na situaci připravit.

Na otázku, jestli má zdravotnické zařízení zpracovaný plán krizové připravenosti a nouzové plány zásobování vodou 70 % respondentů odpovědělo, že krizovou dokumentací disponuje, ale dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody se do hloubky nezabývá.

Sedmá odpověď na otázku: „*Pokud dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody v krizové dokumentaci řešíte, uveďte, které subjekty máte nasmlouvané v rámci pomoci s konkrétními úkoly*“ zůstala přesně z 50 % prázdná, ostatní doplnili pouze vodárenské společnosti.

Osmá otázka zjišťovala, jestli v minulosti ve zdravotnickém zařízení proběhlo cvičení (ať už s IZS, vodárenskými společnostmi nebo jiným subjektem) a jaké byly závěry z tohoto cvičení. Kladně na tuto otázku odpovědělo jen 30 % dotázaných, z toho většina uváděla cvičení Blackout 2018, které se ovšem dlouhodobým přerušením dodávky pitné vody nezabývalo detailně.

I odpovědi na devátou otázku byly poměrně jednostranné. Otázka zněla, jak by areály řešily náhradní dodávku pitné vody v případě, že by nebyla dodávaná standardním způsobem. Respondenti by tento případ téměř stoprocentně řešili přistavením cisterny.

Desátá otázka navázala a pouze upravila roční období, tedy, jak by areály řešily náhradní dodávku vody v zimě, kdy náhradní zásobování vody nemůže plnit svou funkci, protože cisterny na vody zamrzají. Drtivá většina respondentů na otázku odpověď nenašla.

Výsledky předposlední otázky byly velmi uspokojivé. Respondenti byli dotázáni, na kolik dní má jejich zdravotnické zařízení zásobu čistého prádla. Po vyhodnocení dotazníku byl závěr této otázky asi 21 dní s tím, že některá zdravotnická zařízení uvedla, že prádlo se nepere přímo v nemocnici ale v nasmlouvaných prádelnách.

Poslední otázka dotazníkového šetření se explicitně dotazovala na připravenost zdravotnického zařízení na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody, kde respondenti nabídli lehce vyhybavé odpovědi s dovětkem, že by se pokusili situaci vyřešit s dodavatelem pitné vody.

4. SWOT ANALÝZA

K bližšímu popisu výsledků dotazníkového šetření byla zvolena SWOT analýza, jež je dnes v oblasti krizového řízení ověřenou a často užívanou metodou, díky které lze dobře analyzovat současný stav a predikovat vývoj.

Při vědomí výše prezentovaného dotazníkového šetření je za účelem vymezení úrovně připravenosti zkoumán stav zdravotnictví jako bezpečnostního systému. Obdobně k tomu přistupují také Navrátil et. al. (2011), kteří se krizovou připraveností ve zdravotnictví zabývali či Koncepce krizové připravenosti zdravotnictví České republiky (MZČR 2007). K jeho posouzení bylo přistupováno i v tomto článku za použití SWOT analýzy. Důvodem je zejména fakt, že dobrá krizová strategie je ta, která neutralizuje hrozby vnějšího prostředí, využívá své příležitosti, těží ze silných stránek a odstraňuje ty slabé (Veber 2009, s. 533–534).

Tab. 1: SWOT analýza zdravotnických zařízení

INTERNÍ	SILNÉ STRÁNKY			SLABÉ STRÁNKY		
	Snižování rizik odstavení vody kvůli výskytu bakterií Legionella	30	4	Nedodastek zaměstnanců pro oblast KŘ	20	4
Náhradní zdroj elektrické energie	70	5	Absence krizové dokumentace	40	4	
			Nedostatečná spolupráce s vodárenskými společnostmi	40	5	
		4,7			4,4	
EXTERNÍ	PŘÍLEŽITOSTI			HROZBY		
	Spolupráce s VŠ a univerzitami	30	3	Absence krizové připravenosti	40	4
Vzdělávání zaměstnanců	30	4	Nefunkčnost systému	60	5	
Pokrok v oblasti zajištění bezpečnosti vod	40	5				
		4,1			4,6	
VÝPOČET = 4,7 - 4,4 + 4,1 - 4,6 = -0,2 = NEGATIVNÍ VÝSLEDEK						

Zdroj: vlastní zpracování

(S) Silné stránky středočeských nemocnic

Silnou stránkou zdravotnických zařízení je snižování rizik odstavení vody kvůli výskytu bakterii Legionella. To je prováděno ve vnitřních rozvodech nemocnic pomocí automatického dávkování dezinfekce. Voda je navíc v pravidelných intervalech testována jak na přítomnost dezinfekce, tak na přítomnost Legionelly. V některých nemocničních provozech (jako je např. Hemodialýza či klinické laboratoře) je navíc k další úpravě vody nutná elektrická energie, proto jsou zdravotnická zařízení standardně vybavena náhradními zdroji elektrické energie.

(W) Slabé stránky středočeských nemocnic

Slabou stránkou nejen v oblasti řešení dlouhodobého přerušení dodávky pitné vody, ale obecně v oblasti krizového řízení, je stále nízký počet zaměstnanců zabývajících se krizovou připraveností. Tuto agendu častokrát vykonávají z části hlavní sestry nebo pracovníci údržby, kteří díky časovému handicapu nejsou schopni kvalitně analyzovat hrozby a hodnotit rizika. Slabou stránkou při řešení dlouhodobého přerušení dodávky pitné vody je absence krizové dokumentace, která by dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody detailně řešila. Zdravotnická zařízení mají sestaven plán krizové připravenosti (zákon č. 240/2000), který ovšem postrádá sofistikovaný plán nouzového zásobování vodou. Mezi slabou stránku lze zahrnout také velmi malou součinnost s vodárenskými společnostmi (neproběhlo žádné cvičení).

(O) Příležitosti středočeských nemocnic

Velkou příležitostí zdravotnických zařízení je potenciální spolupráce s vysokými školami a univerzitami, které mají akreditovaný studijní program v oblasti krizového řízení a tím pádem i možné využití studentů v rámci závěrečných prací či praxí v oblasti risk managementu. Zlepšení či zavedení vzdělávání a nácviků a s tím spojená infiltrace do problematiky krizového řízení, která povede k vyšší vnímavosti vnitřních i vnějších hrozeb jako příležitost nelze opomenout. V neposlední řadě mezi příležitostí v dnešní době patří také velký technický a technologický pokrok v oblasti zajištění bezpečnosti vod, a tedy i možnost propojení s mezinárodními organizacemi (např. World Health Organization či Centers for Disease Control and Prevention) v oblasti plánování jako například budování nových vodárenských systémů nebo jejich modernizace tedy vyhodnotit stávající systém v konfrontaci s hygienickými cíli a připravit plán pro zajištění bezpečnosti vody pro nové vodárenské systémy.

(T) Hrozby středočeských nemocnic

Kvůli nedostatečným personálním kapacitám či systemizovaným místům (často chybí krizový manažer nebo přímo oddělení krizové připravenosti) je velkou hrozbou absence připravenosti na mimořádné události a krizové situace tedy i nulová resilience, která povede k ohrožení systému. Bez pitné vody totiž nelze poskytovat žádné druhy ani formy zdravotní péče.

Výsledky SWOT analýzy

Součet interních a externích matic se rovnal hodnotě - 0,2, což znamená, že připravenost zdravotnických zařízení je na nízké úrovni, jelikož vyšla hodnota nižší než 0. Z provedené analýzy vychází doporučení volit přístup W-O, tedy snažit se eliminovat slabé stránky za pomoci příležitostí.

5. ZÁVĚR

Krizová připravenost ve zdravotnictví je častokrát mylně chápána jen z pohledu urgentní medicíny nebo medicíny katastrof. I přesto, že obě tyto oblasti mají své nezastupitelné místo, je potřebné se na krizovou připravenost ve zdravotnictví dívat mnohem komplexněji, a to jak z pohledu pracoviště, tak z pohledu poskytovatele zdravotních služeb. Tedy vnímat hrozby a rizika vnitřní (mimořádné události, které jsou spojené s chodem organizace) stejně pečlivě jako hrozby a rizika vnější (např. zmíněná oblast urgentní medicíny a medicíny katastrof).

Z výše uvedeného textu lze tedy vyvodit závěry, že zdravotnická zařízení na tento druh mimořádné události nejsou zpravidla díky absenci plánů či nedostatečného personálního obsazení na pozicích krizových manažerů připravena. Podle Duque-Urbe et al. (2019) také nelze opomenout stále se zvyšující náklady na zdravotní péči a tím i snížená alokace finančních zdrojů na bezpečnostní systémy v rámci těchto zařízení.

Literatura:

CDC, 2019. *Emergency Water Supply Planning Guide for Hospitals and Healthcare Facilities* [online]. 2019. B.m.: Centers for Disease Control and Prevention and American Water Works Association.

Dostupné z: <https://www.cdc.gov/healthywater/emergency/ewsp.html>

DUQUE-URIBE, Veronica, William SARACHE a Elena VALENTINA GUTIERREZ, 2019. Sustainable Supply Chain Management Practices and Sustainable Performance in Hospitals: A Systematic Review and Integrative Framework. *Sustainability* [online]. 11(21). Dostupné z: doi:10.3390/su11215949

Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje, 2018. *Cvičení Blackout 2018*. 2018.

KROČOVÁ, Šárka, 2009. *Strategie dodávek pitné vody*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-072-2.

KROČOVÁ, Šárka a Milan LINDOVSKÝ, 2009. *Silné a slabé stránky vodovodů pro veřejnou potřebu v 21. století* [online]. 2009. B.m.: msv.cz. Dostupné z: <https://www.smv.cz/res/data/051/005771.pdf?seek=5>

KRÖMER, Antonín, Petr MUSIAL a Libor FOLWARCZNY, 2010. *Mapování rizik*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-086-9.

Ministerstvo zdravotnictví, 2007. *Koncepce krizové připravenosti zdravotnictví České republiky*. 2007.

NAVRÁTIL, Leoš, Zdeněk HON, Jiří HALAŠKA, Jozef ROSINA, Jozef SABOL, Václav NAVRÁTIL a Stanislav BRÁDKA, 2011. Stav připravenosti zdravotnického systému v České republice na mimořádnou událost a krizové řízení. *Science for Population Protection*. 2011(2).

NĚMEČKOVÁ, Jolana, 2011. *Připravenost lůžkových zdravotnických zařízení Jihomoravského kraje nefakultního typu na mimořádné události*. B.m. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

SHANNON, Spence a Alan ROBERSON, 2010. *Emergency Water Supply Planning*. American Water Works Association. *Journal*. 2010.

VEBER, Jaromír, 2009. *Management: základy, moderní manažerské přístupy, výkonnost a prosperita*. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-200-0.

Abstrakt:

Předložený článek řeší připravenost vybraných zdravotnických zařízení Středočeského kraje na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody. Cílem příspěvku je výzkumným šetřením zjistit, zda jsou středočeská zdravotnická zařízení připravena na dlouhodobé přerušení dodávky pitné vody. Na tuto problematiku upozornilo již celokrajské cvičení Blackout konané v roce 2018, jehož závěry byly odrazovým můstkem pro tvorbu dotazníkového šetření a následnou SWOT analýzu předloženou v rámci tohoto průzkumu. Závěry dotazníkového šetření odhalily nízkou připravenost zdravotnictví v řešené oblasti a samotné resumé článku tak upozorňuje na nutnost vnímat krizovou připravenost ve zdravotnictví komplexněji a zabývat se také vnitřními hrozbami, které mohou celý systém narušit.

Klíčová slova: *Krizová připravenost, krizové řízení, pitná voda, zásobování, zdravotnické zařízení*

Abstract:

Preparedness of Central Bohemian Region's Healthcare Institutions on Water Supply Outage

This presented article analyze emergency preparedness of selected healthcare institutions in the Central Bohemian Region on water supply outage. Goal of the publication is to confirm a hypothesis that healthcare institutions are not prepared to handle a longlasting water supply outage. This concern was already pointed out during the exercise Blackout that was held in 2018. Conclusion of the exercise was a trigger to conduct a questionnaire survey and subsequent SWOT analysis as part of this research. Results of the questionnaire survey revealed an insufficient health care preparedness in this area. Summary of the article points out a need to perceive the health care emergency preparedness more comprehensively and also to address internal threats that may disrupt the system.

Key words: *Crisis management, drinking water, emergency preparedness, medical devices, supply (reserve),*

JEL: *H30*

Ing. Iveta Klementová – Fakulta biomedicínského inženýrství, České vysoké učení technické, Sportovců 2311, 272 01 Kladno, doskoive@fbmi.cvut.cz.

DEZINFORMÁCIE AKO BEZPEČNOSTNÁ HROZBA PRE DEMOKRATICKÚ SPOLOČNOSŤ*

Radoslav Ivančík

1. ÚVOD

Jedným z moderných výdobytkov, ktoré priniesol dynamický vývoj ľudskej civilizácie v posledných desaťročiach a ktorý charakterizuje náš súčasný životný štýl, je mobilný telefón. Inteligentné zariadenie, bez ktorého si už náš bežný život ani nevieme predstaviť. Pravdepodobne si narýchlo ani nedokážeme spomenúť na osobu, ktorá by ho nevlastnila. Ide totiž o produkt z oblasti moderných informačných a komunikačných technológií, ktorý nám umožňuje byť v kontakte s kýmkoľvek chceme, takmer kedykoľvek a kdekoľvek na svete, a ktorý nám ponúka množstvo rôznych možností a funkcií. Prirodzene, oveľa viac vnímame pozitíva spojené s jeho využívaním. Menej si už uvedomujeme, aký naozaj chytrý, náš mobilný telefón vlastne je, čo všetko o nás vie a čo všetko sa s informáciami,¹ ktoré ním prejdú, deje, ako sa využívajú, či ako sa v niektorých prípadoch doslova zneužívajú. Navyše, v posledných rokoch, ako uvádza Kuchtová, prichádza na trh okrem mobilných telefónov neuveriteľné množstvo ďalších technických a technologických novinek a inteligentných zariadení, ktoré je možné vzájomne prepájať a využívať ich plné rozhranie aplikovateľné vo verejnej, pracovnej i súkromnej sfére.²

Ďalším symbolom súčasnej modernej doby sú sociálne siete, ktoré nás prepájajú s rodinami, priateľmi i blízkymi, ale v podstate môžu s akoukoľvek inou osobou na svete. Množstvo informácií, ktoré o nás pri neopatrnom nastavení sociálne siete získavajú, zbierajú a postupujú ďalej, je obrovské.

* Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia projektu APVV-20-0334 „Nie je to pravda, ale mohla by byť.“ Konšpiračné teórie a hoaxy v modernom vývoji Slovenska v európskom kontexte.

¹ V tejto súvislosti možno bez akéhokoľvek zveličovania uviesť, že v dnešnej modernej spoločnosti zohrávajú informácie úlohu najhodnotnejšieho a najziskovejšieho tovaru (Baričičová, 2018, s. 8), čo bezprostredne súvisí s rýchlym rozvojom informačných a komunikačných technológií, systémov a prostriedkov. Výmena informácií a dát sa odohráva prakticky v reálne možnom čase bez ohľadu na miesto pobytu účastníkov vzájomnej interpersonálnej komunikácie. Vzdialenosť, ako obmedzujúci faktor, stráca na dôležitosti a význame (Baričičová, 2011, s. 67).

² KUCHTOVÁ, J. 2018. Aktuálne trendy súvisiace s využívaním moderných technológií. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou..* Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 90-98. ISBN 978-80-8054-773-8.

Najčastejšie sa stretávame s ich využívaním vo forme komerčného online marketingu, ktorý cestou pokročilej analýzy získaných informácií čo najpresnejšie cieľi na potenciálnych spotrebiteľov a zvyšuje prostredníctvom cielenej reklamy príjmy zainteresovaných firiem. Žiaľ, ukazuje sa, že existujú aj podvodné, zlomyseľné a kriminálne spôsoby využitia / zneužitia sociálnych sietí a na nich dostupných informácií o ich užívateľoch. Krádeže identity³, šírenie počítačových vírusov⁴, napádanie bankových účtov⁵ alebo kyberšikana⁶ a ďalšie kybernetické hrozby⁷ predstavujú len niektoré príklady z viacerých negatívnych javov, s ktorými sa môžeme stretnúť na internete a sociálnych sieťach. Práve kybernetické hrozby sú v súčasnosti vnímané veľmi citlivo, pretože sa veľakrát týkajú obrovského počtu ľudí. Nedostupnosť internetbankingu, výpadok internetu, e-mailu či telekomunikačnej siete sú pritom bežnými občanmi vnímané oveľa osobnejšie a citlivejšie ako ozbrojené konflikty vo svete.⁸

Spomínané negatívne javy sa väčšinou určitým spôsobom prejavia a my ako užívatelia vieme, že sme boli zneužití, či dokonca napadnutí. Existujú však aj situácie, kedy sa môžeme stať obeťou bez toho, aby sme o tom vedeli. Rovnako ako v prípade marketingu, kedy na nás cieľi reklama, ktorá je šitá na mieru tak, aby nás presvedčila k nákupu určitého tovaru či k objednaní určitej služby, môžu na nás cieľiť správy a informácie, ktoré nie sú pravdivé, aby zmenili náš názor.

³ ZACHAR, Š. 2018. Anonymizácia komunikácie zmenou IP adresy ako metóda bezpečného prehliadania internetu. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 217-224. ISBN 978-80-8054-773-8.

⁴ KOSTREC, M. 2020. Nebezpečné hrozby v digitálnom priestore. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti (Special Edition 2020) : zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2020, s. 78-87. ISBN 978-80-8040-819-3.

⁵ KORAUŠ, A. – KELEMEN P. 2018. Protection of persons and property in terms of cybersecurity. In *Ekonomické, politické a právne otázky medzinárodných vzťahov 2018 – zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava : Vydavateľstvo Ekonóm, 2018. ISBN 978-80-225-4506-8.

⁶ RÉVESZOVÁ, L. 2018. Počítačová kriminalita a dynamika jej vývoja v rokoch 2014 - 2017. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 161-173. ISBN 978-80-8054-773-8.

⁷ TOMÁŠEK, R. – TOMÁŠEKOVÁ, L. 2020. Kybernetické hrozby a kybernetický terorizmus. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti (Special Edition 2020) : zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2020, s. 146-152. ISBN 978-80-8040-819-3.

⁸ BREZULA, J. 2017. Koncepcia kybernetickej bezpečnosti na Slovensku a pripravované legislatívne zmeny v tejto oblasti. In *Národná a medzinárodná bezpečnosť – zborník príspevkov z 8. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2017, s. 26-31, ISBN 978-80-8040-551-9.

Používanie lží alebo prekrúcanie faktov k ovplyvneniu jednotlivcov alebo celej verejnosti nie je síce žiadnou novinkou, ak sa však spojí so sofistikovanými prostriedkami, aké predstavujú dnešné moderné, tzv. „smart“ prostriedky a technológie, s prostredím sociálnych sietí a internetu, prípadne aktivitou hackerov, objavuje sa tu nová a veľmi silná hrozba šírenia dezinformácií, ktoré môžu predstavovať nebezpečenstvo nielen pre jednotlivcov a organizácie, ale v niektorých prípadoch bezpečnostnú hrozbu pre národnú i medzinárodnú bezpečnosť.

2. TEORETICKÉ A TERMINOLOGICKÉ VYMEDZENIE POJMU DEZINFORMÁCIE

Dezinformácie sú, podobne ako mnohé iné pojmy, definované rôzne. V súčasnosti neexistuje žiadne ich jednotné, unifikované a všeobecne akceptované definíčné vymedzenie a tak sa v literatúre môžeme stretnúť s pomerne veľkým množstvom definícií líšiacich sa predovšetkým tým, v akom odvetví či oblasti spoločnosti sa dezinformácie vyskytujú, resp. aplikujú. Napriek ich väčšej či menšej odlišnosti, spoločným rysom všetkých používaných definícií je fakt, že ide o úmyselnú modifikáciu poskytovaných informácií so zámerom ovplyvniť, oklamať či uviesť adresátov týchto informácií do omylu.

V slovenskom prostredí sú pomerne často využívané definície nachádzajúce sa v príslušných slovníkoch. Napríklad v Slovníku cudzích slov je dezinformácia vymedzená veľmi stručne ako „*nesprávna, vedome skreslená informácia*“.⁹ V Slovníku súčasného slovenského jazyka je už dezinformácia definovaná obširnejšie ako „*nepravdivá, vedome skreslená informácia, ktorej cieľom je ovplyvniť určitú skupinu ľudí, prípadne celú populáciu*“.¹⁰ V Slovníku pojmov z mediálnej výchovy sa uvádza, že „*dezinformácia je úmyselne nesprávna či skreslená informácia tajne implantovaná do informačnej sústavy oponenta so zámerom ovplyvniť potrebným smerom jeho aktivity*“.¹¹

⁹ Slovník cudzích slov. 2015. *Dezinformácia*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://slovník.juls.savba.sk/?w=dezinformácia&s=exact&c=a861&cs=&d=kssj4&d=psp&d=sssj&d=orter&d=scs&d=sss&d=peciar&d=ssn&d=hssj&d=ber nolak&d=noun db&d=orient&d=locutio&d=obce&d=priezv iska&d=un&d=pskcs&d=psken#>>>

¹⁰ Slovník súčasného slovenského jazyka. 2015. *Dezinformácia*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://slovník.juls.savba.sk/?w=dezinformácia&s=exact&c=a861&cs=&d=kssj4&d=psp&d=sssj&d=orter&d=scs&d=sss&d=peciar&d=ssn&d=hssj&d=ber nolak&d=noun db&d=orient&d=locutio&d=obce&d=priezv iska&d=un&d=pskcs&d=psken#>>>

¹¹ Slovník pojmov z mediálnej výchovy. 2020. *Dezinformácia*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://medialnavychova.sk/dezinformacia/>>>

Národný bezpečnostný úrad na margo definovania dezinformácií uvádza, že tento pojem zatiaľ nebol v Slovenskej republike kodifikovaný, a preto sú v literatúre a príslušných dokumentoch väčšinou uvedené definície prevzaté z odborných publikácií či oficiálnych európskych dokumentov, ktoré sú si podobné a vystihujú podstatu pojmu. Zároveň dodáva, že „*dezinformácie môžu byť súčasťou širšieho procesu informačného ovplyvňovania, ktorý sa označuje pojmom informačné operácie*“.¹²

V českom prostredí, v Sociologickej encyklopédii je dezinformácia definovaná ako „*akákoľvek skreslená, falošná informácia, používaná s cieľom ovplyvniť jednotlivca aj určitú skupinu ľudí určitým žiaducim spôsobom. Väčšinou ide predovšetkým o vyvolanie dobrého či zlého dojmu o nejakej osobe, udalosti, diele, jave, rokovaní a pod. v záujme politickom, ideologickom alebo aj rýdzo súkromnom. Často je zameraná na ovplyvnenie verejnej mienky, pričom môže byť s takým zámerom už vytvorená, ale môže vzniknúť aj náhodne alebo za iným účelom, ktorý nemusí byť vyslovene dezinformačný (napr. keď je spôsobená vytrhnutím určitého oznámenia z pôvodného kontextu, resp. jeho zasadením do iného kontextu)*“.¹³ Ministerstvo vnútra Českej republiky na svojich webových stránkach označuje dezinformáciu za „*šírenie zámerne nepravdivých informácií, obzvlášť štátnymi aktérmi alebo ich odnožami voči cudziemu štátu alebo voči médiám, s cieľom ovplyvniť rozhodovanie alebo názory tých, ktorí ich prijímajú*“.¹⁴ Mleziva v tejto súvislosti dodáva, že „*dezinformácia, ak má byť účinná, tak by mala obsahovať aj časť pravdivých informácií*“.¹⁵

Na doplnenie vyššie uvedených definícií možno uviesť, že v anglofónnom jazykovom prostredí sa môžeme stretnúť tiež s viacerými vymedzeniami pojmu dezinformácia.

¹² NBÚ. 2021. *Dezinformácie a informačné operácie*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.nbu.gov.sk/urad/o-urade/hybridne-hrozby-a-dezinformacie/dezinformacie/index.html>>

¹³ Sociologická encyklopedie. 2017. *Dezinformace*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace>>

¹⁴ MV ČR. 2020. *Definice dezinformací a propagandy*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>>

¹⁵ MLEZIVA, E. 2000. *Encyklopedie lži, podvádění a klamání s příklady a obrana proti nim*. Praha : Vyšehrad. 240 s. ISBN 80-702-1391-4.

Napríklad v Oxfordskom anglickom výkladovom slovníku je dezinformácia definovaná stručne ako „*úmyselne poskytovaná falošná informácia*“,¹⁶ v Cambridgeskom slovníku anglického jazyka ako „*nepravdivá informácia šírená s cieľom oklamať ľudí*“,¹⁷ a v MacMillanovom výkladovom slovníku ako „*nepravdivá informácia, ktorá má presvedčiť ľudí, aby verili niečomu, čo v skutočnosti nie je pravda*“.¹⁸

Dezinformácie je možné rozlíšiť z niekoľkých hľadísk. Z pohľadu ich tvorby a prejavu ich možno rozdeliť na a) pasívne a b) aktívne. Pasívne dezinformácie spočívajú v zatajení, zadržaní alebo oneskorení informácie s cieľom navodenia mylného dojmu. Aktívne dezinformácie reprezentujú, ako vyplýva z ich označenia, aktívnu tvorbu nepravdivých informácií alebo modifikáciu pôvodných informácií či ich kontextu. Ide o ich priamu aktívnu falzifikáciu. Z hľadiska cieľov je možné dezinformácie rozdeliť na a) strategické, ktorých použitím sa sleduje určitý dlhodobý strategický cieľ, napríklad nastolenie nejakého nového usporiadania, poriadku a pod., a b) taktické, ktorých využitie má operatívny charakter a slúži k postupnému napĺňaniu vytýčených dlhodobých cieľov.¹⁹

Z vyššie uvedených informácií jednoznačne vyplýva, že za hlavný znak dezinformácie možno považovať to, že ide o úmyselné konanie, a to tak v prípade pasívnej formy, kedy dochádza k úmyselnému zatajovaniu správ či ich pozdržaniu, ako aj v prípade aktívnej formy, kedy sa informácie aktívne vytvárajú alebo upravujú podľa stanoveného zámeru.

Pre lepšie pochopenie pojmu dezinformácia, pre jeho správne používanie a vyhnutie sa zamieňaniu s inými podobnými pojmami, predovšetkým s pojmom misinformácia, je potrebné vysvetliť aspoň základný rozdiel medzi týmito dvomi pojmami. Kým v prípade dezinformácie, ako už je uvedené vyššie, ide o úmyselné konanie s cieľom zaviesť, pomýliť, oklamať ľudí alebo presvedčiť ich, aby verili niečomu, čo nie je pravda, tak v prípade misinformácie tento úmysel chýba. Je to síce nesprávna alebo zavádzajúca informácia, avšak nie je šírená ani systematicky, ani úmyselne, ani s cieľom ovplyvniť rozhodovanie alebo názory tých, ktorí ju prijímajú.

¹⁶ Oxford Learner's Dictionary. 2021. *Disinformation*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/disinformation?q=disinformation>>

¹⁷ Cambridge Dictionary. 2021. *Disinformation*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/disinformation>>

¹⁸ MacMillan Dictionary. 2021. *Disinformation*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/disinformation>>

¹⁹ Neumannová, Š. 2017. *Dezinformace*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace>>

Napriek tomu, hoci ide o neúmyselný akt, môže mať misinformácia v konečnom dôsledku rovnaký vplyv na obyvateľov ako dezinformácia, a teda ovplyvniť názory cieľovej skupiny na základe nepravdivej správy.

Druhým, veľmi blízkym pojmom, úzko súvisiacim s dezinformáciami, je propaganda, ktorá predstavuje „*cielené šírenie neobjektívnych, zavádzajúcich informácií a myšlienok na presadenie či podporu určitého názoru*“.²⁰ Možno ju charakterizovať aj ako „*šírenie informácií, faktov, argumentov, klebiet, poloprávď alebo lží za účelom ovplyvňovania verejnej mienky*“.²¹ Pomerne obsírnú definíciu propagandy a vysvetlenie pojmu uvádza na svojom webovom sídle Encyklopédia Britannica. Podľa nej propaganda predstavuje „*viac či menej systematické úsilie o manipuláciu s vierou, postojmi alebo činmi iných ľudí pomocou symbolov (slov, gest, plagátov, bannerov, monumentov, hudby, odevov, insígnií, účesov, vzorov na minciach, poštových známkach a pod.)*“.²² Práve úmyselnosť a pomerne veľký dôraz na manipuláciu odlišujú propagandu od bežného rozhovoru alebo od voľnej a ľahkej výmeny myšlienok. Propagandisti majú stanovený cieľ alebo súbor cieľov a aby ich dosiahli, zámerné vyberajú fakty, argumenty alebo zobrazenia symbolov a prezentujú ich spôsobmi, o ktorých si myslia, že budú mať čo najväčší efekt. Pre maximalizáciu účinku môžu vynechať či skresliť niektoré skutočnosti alebo jednoducho klamať a pokúšať sa odvrátiť pozornosť reaktorov (t. j. ľudí, ktorých sa pokúšajú ovládať) od všetkého iného, okrem vlastnej propagandy.“²³

V oblasti politiky si propaganda kladie rôzne ciele, využíva rôzne prostriedky, ktoré sa nestále vyvíjajú, a spájajú s účelmi od politického presvedčania až k verejnej diplomacii. Súčasťou propagandy môžu byť tiež niektoré médiá. Ak ide o vládou financované alebo dokonca priamo riadené médiá, možno silne pochybovať o ich objektívnosti. Typickým príkladom krajiny s veľkým podielom štátom financovaných médií je Ruská federácia. Niektoré ruské médiá, ako napríklad Sputnik a RT, sú často vyhodnocované ako dezinformačné a ich spravodajská produkcia býva označovaná ako fake news.

Pojem fake news sa dá vysvetliť veľmi jednoducho prostým prekladom z angličtiny ako sfalšovaná, podvodná či nepravdivá správa.

²⁰ MV ČR. 2020. *Definice dezinformací a propagandy*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>>

²¹ KAČMÁR, R. 2017. Informačná vojna a propaganda. In *Zabezpeč si vedomosti*. Bratislava : SSPI, 2017, s. 41-47. ISBN 978-80-972228-3-3, s. 41

²² Encyclopædia Britannica. 2021. *Propaganda*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.britannica.com/topic/propaganda>>

²³ Tamtiež.

Toto zjednodušené vysvetlenie môže viesť k rôznym debatám, pretože z pohľadu žurnalistiky by správa mala byť vždy pravdivá a nemala by sa dostať na verejnosť, pokiaľ nie je overená z niekoľkých dôveryhodných zdrojov.²⁴ V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na fakt, že samotná identifikácia fake news môže byť veľmi obtiažna. Zvyčajne sa totiž podvodné, falošné oznámenie komunikuje v kombinácii so skutočnými a overiteľnými faktami, aby pôsobilo dôveryhodne. Allcott a Gentzkow definujú fake news ako „*spravodajské príspevky, ktoré sú zámerne a overiteľne klamlivé a môžu čitateľa zavádzať*“.²⁵

Fake news nepredstavujú nijako prevratný objav v oblasti komunikácie či žurnalistiky, vyskytujú sa už veľmi dlho, avšak do hlbokého podvedomia verejnosti sa dostali hlavne až v súvislosti s americkými prezidentskými voľbami v roku 2016 a konkrétne s osobou Donalda Trumpa. Podľa Gregora a kol. ide o „*chytľavé súšlovie, ktoré označuje úmyselne nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, ktoré sa objavujú v médiách alebo na sociálnych sieťach*“.²⁶ Aktuálne síce pôsobí tento pojem sprofanovane, ide však o súčasť zásadnej problematiky šírenia dezinformácií a ovplyvňovania verejnej mienky.

Hoci môžu pojmy fake news a dezinformácie pôsobiť totožne, z vyššie uvedených definícií je zrejmé, že sú odlišné. Kým fake news sú chápané ako forma, tak dezinformácie sú chápané ako obsah. Kým fake news je označenie správy, mediálneho či spravodajského príspevku alebo postu na sociálnej sieti, tak dezinformácie tvoria obsahovú časť takejto správy alebo príspevku, ktorá je nepravdivá, zavádzajúca alebo klamlivá. V praxi používajú označenie fake news niektoré politické osobnosti ako argument proti nepriaznivým správam na ich osobu alebo aj nadradene proti celému spravodajskému médiu, s ktorého výstupmi nesúhlasia.

²⁴ DRAGOMIROVÁ, A. M. 2017. The Fake News Phenomenon in the Social Media Era. In *Strategic Impact*; 2017, č. 64/65, s. 54–65. ISSN 18415784, s. 55

²⁵ ALLCOTT, H. – GENTZKOW, M. 2017. Social Media and Fake News in the 2016 Election. In *Journal of Economic Perspectives*, 2017, roč. 31, č. 2, s. 211–236. ISSN 0895-3309, s. 213

²⁶ GREGOR, M. a kol. 2018. *Nejlepší kniha o Fake News, dezinformacích a manipulacích!!!* Brno: CPress, 2018. 143 s. ISBN 978-80-264-1805-4, s. 7

3. BOJ PROTI ŠÍŘENIU DEZINFORMÁCIÍ AKO BEZPEČNOST- NEJ HROZBE PRE DEMOKRATICKÚ SPOLOČNOSŤ

Základným cieľom všetkých dezinformácií je pokúsiť sa ovplyvniť skutočných ľudí. Pre naplnenie tohto cieľa je potrebná stratégia, ktorá zahŕňa široké spektrum jednotlivých krokov, ktoré je potrebné naplánovať pre dosiahnutie požadovaného úspechu. Pre šíriteľa je veľmi dôležité konkrétne stanovenie cieľovej skupiny, ktorú má dezinformácia zasiahnuť, a vybrať vhodný obsah korešpondujúci s vytýčeným cieľom. Jedným z hlavných elementov je voľba vhodných prostriedkov, ktoré majú byť využité pre dezinformačné účely. Primárnou platformou pre dezinformácie je dnes internet, v ktorého sieti ich šírenie sprostredkovávajú najmä rôzne dezinformačné weby a sociálne siete.

Významnosť tohto problému ilustruje fakt, že napr. v Spojených štátoch amerických skoro dve tretiny dospelých ľudí čerpá správy takmer výhradne zo sociálnych sietí.²⁷ Navyše, v porovnaní s minulosťou sa toto percento každým rokom neustále zvyšuje. A hoci chýbajú presné dáta, je vysoko pravdepodobné a nie je dôvod nijako spochybňovať, že tento trend je prítomný aj na Slovensku. Na sociálnej sieti Facebook má vytvorený profil vyše dvoch miliónov Slovákov a Sloveniek.²⁸ Tieto čísla za posledné roky taktiež vykazujú rastúci trend, a tým pádom čoraz väčšie množstvo interakcií prebieha v online prostredí internetu.

Internet sa stal obrovským míľnikom v oblasti komunikácie a prenosu informácií. Burkhard ho označuje za skutočne demokratický a čestný spôsob zdieľania informácií, pretože svojím spôsobom obmedzuje silu držiteľov informačnej moci, napr. mediálnych magnátov, pričom kontrola obsahu dostupného prostredníctvom internetu je síce zložitá, ale nie je nemožná.²⁹ Ktokoľvek s prístupom k internetu a chuťou zdieľať svoje myšlienky či nápady má dnes možnosť tak robiť. Spočiatku to síce vyžadovalo odbornú znalosť programovania a písania kódov, ale trh neskôr priniesol mnohé softvérové nástroje na to, aby aj jednotlivci bez špeciálnych znalostí boli schopní vytvoriť webovú stránku a zverejňovať či prenášať informácie.

²⁷ GOTTFRIED, J. - SHEARER, E. 2020. *News Use Across Social Media Platforms*. PEW Research Center, 2020 [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<http://www.journalism.org/2020/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2020/>>

²⁸ STATISTA. 2017. *Forecast of Facebook user numbers in Slovakia from 2015 to 2021 (in million users)*. [online]. [cit. 16.6.2021]. Dostupné na: <<https://www.statista.com/statistics/568836/forecast-of-facebook-user-numbers-in-the-slovakia/>>

²⁹ BURKHARDT, J. M. 2017. How Fake News Spreads. In *Library Technology Reports*, 2017, roč. 53, č. 8, s. 10-13. ISSN 0024-2586, s. 11

V súčasnosti existujú milióny aktérov šíriacich informácie, ktorých objem sa stáva ohromným a vyčerpávajúcim. Demokraticizácia v oblasti informácií dáva priestor bez výnimky všetkým vrátane pochybných aktérov so zaujatým názorom alebo odlišným uhlom pohľadu či s nevzdelanými a limitovanými názormi. Keďže pravdivé správy môžu vyzerieť úplne rovnako ako tie nepravdivé, zaujaté, zmenené alebo satira, informačné presýtenie je potom podobné tomu stavu, keď nemáme informácie v podstate žiadne, pretože človek vtedy nevie, akým informáciám má venovať svoju pozornosť.

S nespočetným množstvom informácií, ktorými sme dnes zahlcovaní, sa spája fakt, že ľudia dnes nie sú schopní rozumieť veciam okolo seba. Príkladom môžu byť technológie a ich fungovanie (ako funguje mobilný telefón, čo sa deje s dátami po nahraní "na cloud", ako pracuje hybridný motor atď.), ale aj otázky zdravia (vhodnosť očkovania, vedľajšie účinky vakcín alebo konkrétnych liekov) alebo historické fakty. Efekt fake news v najrôznejších oblastiach má za následok, že ľudia sú viac náchylní nechať sa zasiahnuť a ovplyvniť dezinformáciami a nie sú schopní rozlišovať medzi faktami a fikciou.

Boj proti dezinformáciám sa tak čoraz viac dostáva do centra verejného diskurzu, a to na medzinárodnej aj národnej úrovni. Medzinárodné organizácie ako Severoatlantická aliancia (ďalej len „NATO“) a Európska únia (ďalej len „EÚ“) považujú šírenie dezinformácií za jednu zo súčasných najväznejších nevojenských bezpečnostných hrozieb a boj proti ich šíreniu sa stal neoddeliteľnou agendou ich aktivít. Obe organizácie ako celky, ale aj ich členské štáty individuálne reagujú na túto hrozbu. Príkladom je vytvorenie Centra výnimočnosti pre spoluprácu v oblasti kybernetickej obrany (NATO Cooperative Cyber Defense Center of Excellence³⁰) na úrovni NATO alebo Centra výnimočnosti pre boj proti hybridným hrozbám (European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats³¹) na úrovni EÚ. Na úrovni technologických firiem prebiehajú najmä diskusie o zodpovednosti sociálnych sietí za šírenie dezinformácií na ich platformách. Akceptovanie určitej zodpovednosti za šírenie dezinformácií naznačuje rozhodnutie Facebooku prijať opatrenia, ktoré budú označovať zavádzajúce a falošné správy ako dezinformácie, v prípade že budú šírené na tejto platforme.³²

³⁰ Bližšie pozri: NATO. 2021. *Cooperative Cyber Defense Center of Excellence*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://ccdcoe.org>>

³¹ Bližšie pozri: EU. 2021. *The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.hybridcoe.fi>>

³² JAMIESON, A. - SOLON, O. 2016. Facebook to begin flagging fake news in response to mounting criticism. In *The Guardian*. [online] [cit. 16.6.2021]. Dostupné na: <<https://www.theguardian.com/technology/2016/dec/15/facebook-flag-fake-news-fact-check>>

Dezinformácie predstavujú bezpečnostnú hrozbu, ktorá presahuje individuálny vplyv na jednotlivca konzumujúceho klamlivé, zavádzajúce informácie. Dá sa identifikovať aj na úrovni spoločnosti. K najvýznamnejším hrozbám patrí negatívny vplyv na demokratické procesy a ich deformácia v jednotlivých krajinách, v rámci ktorých sú dezinformácie rozšírené. Tento vplyv je možné ilustrovať na niekoľkých oblastiach.

Jedným z prvých negatívnych efektov je zvyšujúca sa polarizácia spoločnosti. Tento efekt je úzko spojený s už spomínaným čoraz väčším využívaním sociálnych sietí, ktoré sa stávajú primárnym zdrojom informácií a správ v kombinácii s nastavením fungovania týchto platforiem. Sociálne siete sú nastavené tak, aby svojim užívateľom zobrazovali pre nich čo najrelevantnejšie informácie a správy, ktoré zdieľajú ich najbližšie kontakty, a z toho dôvodu vedú k vytváraniu informačných bublín. Práve takéto uzatváranie sa v informačných bublinách vedie k zvýšenej polarizácii politických názorov v rámci spoločnosti.³³ Prílišné uzatváranie sa v informačných bublinách, ktorého následkom je čerpanie správ z ideologicky homogénnych zdrojov vedie v niektorých prípadoch dokonca k adoptovaniu extrémistických názorov.³⁴

Ďalším problémom spojeným s dezinformáciami v online prostredí je predstieranie online podpory bežných občanov – tzv. politický astroturfing. Analýza amerických priebežných volieb a politickej podpory kandidátov v roku 2010 v prostredí sociálnej siete Twitter a jeho používateľov ukázala, že niektoré politické kampane, ktoré boli prezentované ako spontánne a vychádzajúce od obyčajných občanov, boli organizované centrálnou pomocou sociálnych botov, t. j. falošných účtov riadených softvérom, ktoré vyzerajú ako skutoční ľudia.³⁵ Zdanie masovej podpory vytvára dojem legitimity pre politické kampane a politických kandidátov, ktorí by v opačnom prípade pravdepodobne ostali marginálni. Tisíce sociálnych botov na Twitteri bolo identifikovaných aj v prípade podpory Brexitu v rámci kampane pred referendumom o zotrvaní Spojeného kráľovstva v EÚ.³⁶

Iným druhom politického astroturfingu je využívanie koordinovaných diskutérov, ktorí v digitálnom prostredí komentujú a zdieľajú politicky motivované články.

³³ MITCHELL, A. 2017. *Political Polarization & Media Habits*. PEW Research Centre [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<http://www.journalism.org/2014/10/21/political-polarization-media-habits/>>

³⁴ WARNER, B. R. 2010. Segmenting the Electorate: The Effects of Exposure to Political Extremism Online. In *Communication Studies*, 2010, roč. 61, č. 4, s. 430-444. ISSN 1051-0974.

³⁵ RATKIEWICZ, J. 2011. *Detecting and Tracking Political Abuse in Social Media*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<http://www.aaai.org/ocs/index.php/ICWSM/ICWSM11/paper/view/2850/3274>>

³⁶ HOWARD, P. - KOLLANYI, B. 2016. *Bots, #StrongerIn, and #Brexit: Computational Propaganda during the UK-EU Referendum*. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1606/1606.06356.pdf>>

Toto je problematika, ktorú je akademicky veľmi komplikované skúmať a ktorá je do veľkej miery neprebádaná. V prostredí Slovenskej republiky bolo zmapovaných niekoľko prípadov falošných diskutérov podporujúcich politické strany ako napríklad SMER-SD, Siet' a TIP.³⁷

V neposlednom rade majú dezinformácie vplyv na politické rozhodovanie jednotlivcov. Procesy rozhodovania sa vždy dejú na základe dostupných informácií, ktoré má ten, ktorý sa rozhoduje, k dispozícii. Ak súčasťou balíka týchto informácií sú aj dezinformácie, tak bude prijaté rozhodnutie ovplyvnené. V tomto prípade sa dá spraviť analógia s klesajúcim počtom zaočkovaných detí proti osýpkam a nárastom vplyvu antivakcinačného hnutia.³⁸

Jedným z najvýraznejších a najmedializovanejších príkladov šírenia dezinformácií v rámci predvolebného boja je príklad prezidentských volieb v USA z roku 2016, v ktorých zvíťazil Donald Trump. Webový portál BuzzFeed³⁹ analyzoval všetky správy, ktoré v období siedmich pracovných dní tesne pred voľbami zdieľali tri najväčšie pravicové a tri najväčšie ľavicové stránice stránky na sociálnej sieti Facebook. Zistil, že kým pravicové stránky zdieľali až 38 % správ, ktoré obsahovali dezinformácie alebo kombináciu pravdivých a zavádzajúcich správ, u ľavicových portálov to bolo 19 %.⁴⁰

Mapovanie šíriteľov dezinformácií v spojení s americkými prezidentskými voľbami v roku 2016 však ukázalo, že dezinformácie nie sú šírené len za účelom propagandy. Častým motívom ich šírenia bol aj zisk z predaja reklamy. Portál BuzzFeed identifikoval viac ako stovku pro-Trumpovských webových stránok so sídlom v Macedónsku, ktoré produkovali a šírili rôzne dezinformácie. Cieľom prevádzkovateľov týchto stránok bolo maximalizovanie návštev týchto portálov za účelom čo najväčšieho zisku z predaja reklamy. Vysokú návštevnosť im zabezpečovali práve vymyslené, klamlivé a zavádzajúce správy týkajúce sa prezidentských kandidátov (v prospech Donalda Trumpa a v neprospech Hillary Clintonovej), ktoré dosiahli najväčšiu sledovanosť na sociálnych sieťach.⁴¹

³⁷ STRUHÁRIK, F. 2016. Prochádzkovi v kampani na webe pomáhajú falošní diskutéri. Nie je to prvý raz. In *Denník N* [online] [cit. 16.6.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/346480/prochazkovi-kampani-webe-pomahaju-falosni-diskuteri-nie-prvy/>>

³⁸ HOTEZ, P. 2018. *Texas and Its Measles Epidemics*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<http://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1002153>>

³⁹ Bližšie pozri: BuzzFeed. 2021. [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.buzzfeed.com>>

⁴⁰ SILVERMAN, C. 2016. Hyperpartisan Facebook Pages Are Publishing False And Misleading Information At An Alarming Rate. In *BuzzFeed News* [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.buzzfeed.com/craig-silverman/partisan-fb-pages-analysis>>

⁴¹ SILVERMAN, C. – ALEXANDER, L. 2016. *How Teens In The Balkans Are Duping Trump Supporters With Fake News*. *BuzzFeed News* [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.buzzfeed.com/craig-silverman/how-macedonia-became-a-global-hub-for-pro-trump-misinfo>>

Výroba a šírenie dezinformácií v prospech vtedy ešte kandidáta Trumpa za účelom produkcie ekonomického zisku, ale samozrejme aj za cieľom politického zisku, to v prvom rade, bolo identifikované aj v domácom prostredí v rámci USA.⁴²

Spoločná správa amerických spravodajských služieb – Ústrednej spravodajskej služby (CIA), Federálneho úradu pre vyšetrowanie (FBI) a Národnej bezpečnostnej agentúry (NSA) – z januára 2017 konštatovala, že v priebehu prezidentskej kampane sa objavilo na sociálnych sieťach obrovské množstvo dezinformácií s cieľom diskreditácie demokratickej prezidentskej kandidátky Hillary Clintonovej. V správe sa konštatuje, že viaceré z týchto aktivít boli s veľkou pravdepodobnosťou (nie so stopercentnou istotou) sponzorované ruskou vládou.⁴³ Obsah zverejnených emailových správ vedenia americkej demokratickej strany na portáli Wikileaks však upriamil pozornosť aj na viacero ďalších problémov spojených so šírením zavádzajúcich a klamlivých informácií v rámci demokratických primárnych volieb. Medzi najväznejšie patrilo šírenie dezinformácií tentokrát podporujúcich Hillary Clintonovú a, naopak, podkopávajúcich kandidatúru Bernieho Sandersa zo strany vedenia Demokratickej strany.⁴⁴

4. ZÁVER

O prítomnosti najrôznejších klamlivých a zavádzajúcich informácií – dezinformácií – v digitálnom verejnom i súkromnom priestore, a to aj v rámci Slovenska a iných vyspelých demokratických krajín, neexistujú žiadne pochybnosti. Relatívne dobre je zmapovaných viacero mechanizmov a nástrojov s akými pracujú domáca, resp. ruská, čínska alebo iná zahraničná propaganda či už pri ovplyvňovaní demokratických procesov alebo pri šírení dezinformácií. Problematika dezinformácií a ich šírenia predstavuje veľmi komplikovanú oblasť, v ktorej sa prelína veľmi veľa rôznych tém. Aktuálne šírenie dezinformácií prostredníctvom internetu a sociálnych sietí je extrémne nebezpečnou hrozbou, ktorá môže mať pre jednotlivcov, organizácie i celú spoločnosť veľmi nepriaznivé dôsledky.

⁴² DEWEY, C. 2016. Facebook fake-news writer: 'I think Donald Trump is in the White House because of me.' In *The Washington Post* [online] [cit. 16.6.2021]. Dostupné na: <<https://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2016/11/17/facebook-fake-news-writer-i-think-donald-trump-is-in-the-white-house-because-of-me/>>

⁴³ NIC. 2017. *National Intelligence Council. Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections. Intelligence Community Assessment.* [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf>

⁴⁴ SHEAR, M. – ROSENBERG, M. 2016. Released Emails Suggest the D.N.C. Derided the Sanders Campaign. In *New York Times*, 2016. [online] [cit. 16.6.2021]. Dostupné na: <<http://www.nytimes.com/2016/07/23/us/politics/dnc-emails-sanders-clinton.html>>

Sociálne siete nás prepájajú s celým svetom, poskytujú nám množstvo informácií, ale zároveň nás robia zraniteľnými. Je preto veľmi dôležité zo strany demokratických štátov a ich kompetentných inštitúcií, vrátane bezpečnostných zložiek, podporovať prevenciu a vzdelávanie v oblasti mediálnej gramotnosti a práce s informáciami. Zvýšenie povedomia o dezinformáciách, zlepšenie schopnosti rozoznávať a odhaľovať ich, ako aj eliminovať ich šírenie v čo najväčšej miere by určite znamenalo menej príležitostí napríklad pre populizmus, radikalizmus, extrémizmus, xenofóbiu či akékoľvek ovplyvňovanie alebo rozdeľovanie spoločnosti práve na základe posúvania klamlivých a zavádzajúcich informácií. Angažovanie relevantných inštitúcií demokratických štátov v tejto problematike je z toho dôvodu nielen žiaduce, ale dokonca nevyhnutné. Na druhej strane si všetci musíme uvedomiť, že ich možnosti nie sú nekonečné, nie všetko za nás vyrieši štát, a tak je nutné, aby sme aj my sami prispeli k potláčaniu množstva, sily a vplyvu dezinformácií a ich šíriteľov na naše konanie.

Literatúra:

ALLCOTT, H. – GENTZKOW, M. 2017. Social Media and Fake News in the 2016 Election. In *Journal of Economic Perspectives*, 2017, roč. 31, č. 2, s. 211–236. ISSN 0895-3309.

BARIČIČOVÁ, Ľ. 2011. *Kompetencie policajných manažérov*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 2011. 160 s. ISBN 978-80-8054-514-7.

BARIČIČOVÁ, Ľ. 2018. Informačná kompetentnosť v kontexte aktuálnych potrieb informačnej spoločnosti. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 8-15. ISBN 978-80-8054-773-8.

BELAN, L. – UCHAL, M. 2018. Narušenie bezpečnosti. In *Národná a medzinárodná bezpečnosť – zborník príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2018, s. 29-38. ISBN 978-80-8040-568-7.

BREZULA, J. 2017. Koncepcia kybernetickej bezpečnosti na Slovensku a pripravované legislatívne zmeny v tejto oblasti. In *Národná a medzinárodná bezpečnosť – zborník príspevkov z 8. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2017, s. 26-31. ISBN 978-80-8040-551-9.

BURKHARDT, J. M. 2017. How Fake News Spreads. In *Library Technology Reports*, 2017, roč. 53, č. 8, s. 10-13. ISSN 0024-2586.

Cambridge Dictionary. 2021. *Disinformation*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/disinformation>>

DEWEY, C. 2016. Facebook fake-news writer: 'I think Donald Trump is in the White House because of me.' In *The Washington Post* [online] [cit. 16. 6. 2021]. Dostupné na: <<https://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2016/11/17/facebook-fake-news-writer-i-think-donald-trump-is-in-the-white-house-because-of-me/>>

DRAGOMIROVÁ, A. M. 2017. The Fake News Phenomenon in the Social Media Era. In *Strategic Impact*, 2017, č. 64/65, s. 54-65. ISSN 18415784.

Encyclopedia Britannica. 2021. *Propaganda*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://www.britannica.com/topic/propaganda>>

EU. 2021. *The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://www.hybridcoe.fi>>

GOTTFRIED, J. – SHEARER, E. 2020. *News Use Across Social Media Platforms*. PEW Research Center, 2020 [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<http://www.journalism.org/2020/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2020/>>

GREGOR, M. a kol. 2018. *Nejlepší kniha o Fake News, dezinformacích a manipulacích!!!* Brno: CPress, 2018. 143 s. ISBN 978-80-264-1805-4.

HOTEZ, P. 2018. *Texas and Its Measles Epidemics*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<http://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1002153>>

HOWARD, P. – KOLLANYI, B. 2016. *Bots, #StrongerIn, and #Brexit: Computational Propaganda during the UK-EU Referendum*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1606/1606.06356.pdf>>

JAMIESON, A. – SOLON, O. 2016. Facebook to begin flagging fake news in response to mounting criticism. In *The Guardian*. [online] [cit. 16. 6. 2021]. Dostupné na: <<https://www.theguardian.com/technology/2016/dec/15/facebook-flag-fake-news-fact-check>>

KAČMÁR, R. 2017. Informačná vojna a propaganda. In *Zabezpeč si vedomosti*. Bratislava: SSPI, 2017, s. 41-47. ISBN 978-80-972228-3-3.

KAZANSKÝ, R. 2018. *Nové prístupy k výskumu transformácie bezpečnostného sektora*. České Budejovice : Vysoká škola evropských a regionálnych štúdií, 2018. 133 s. ISBN 978-80-7556-040-7.

Korauš, A. – Kelemen P. 2018. Protection of persons and property in terms of cybersecurity. In *Ekonomické, politické a právne otázky medzinárodných vzťahov 2018 – zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava : Vydavateľstvo Ekonóm, 2018. ISBN 978-80-225-4506-8.

KOSTREC, M. 2020. Nebezpečné hrozby v digitálnom priestore. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti (Special Edition 2020) : zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2020, s. 78-87. ISBN 978-80-8040-819-3.

KUCHTOVÁ, J. 2018. Aktuálne trendy súvisiace s využívaním moderných technológií. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou..* Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 90-98. ISBN 978-80-8054-773-8.

MITCHELL, A. 2017. *Political Polarization & Media Habits*. PEW Research Centre [online] [cit. 16. 6. 2021]. Dostupné na: <<http://www.journalism.org/2014/10/21/political-polarization-media-habits/>>

MLEZIVA, E. 2000. *Encyklopedie lži, podvádění a klamání s příklady a obrana proti nim*. Praha : Vyšehrad. 240 s. ISBN 80-702-1391-4.

MV ČR. 2020. *Definice dezinformací a propagandy*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>>

NATO. 2021. *Cooperative Cyber Defense Center of Excellence*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://ccdcoe.org>>

NBÚ. 2021. *Dezinformácie a informačné operácie*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://www.nbu.gov.sk/urad/o-urade/hybridne-hrozby-a-dezinformacie/dezinformacie/index.html>>

NEUMANNOVÁ, Š. 2017. *Dezinformace*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace>>

NIC. 2017. *National Intelligence Council. Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections. Intelligence Community Assessment.* [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf>

Oxford Learner's Dictionary. 2021. *Disinformation.* [online] [cit. 16.6.2021] Dostupné na: <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/disinformation?q=disinformation>>

RATKIEWICZ, J. 2011. *Detecting and Tracking Political Abuse in Social Media.* [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<http://www.aaai.org/ocs/index.php/ICWSM/ICWSM11/paper/view/2850/3274>>

RÉVESZOVÁ, L. 2018. Počítačová kriminalita a dynamika jej vývoja v rokoch 2014 - 2017. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 161-173. ISBN 978-80-8054-773-8.

SHEAR, M. – ROSENBERG, M. 2016. Released Emails Suggest the D.N.C. Derided the Sanders Campaign. In *New York Times*, 2016. [online] [cit. 16. 6. 2021]. Dostupné na: <<http://www.nytimes.com/2016/07/23/us/politics/dnc-emails-sanders-clinton.html>>

SILVERMAN, C. 2016. Hyperpartisan Facebook Pages Are Publishing False And Misleading Information At An Alarming Rate. In *BuzzFeed News* [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://www.buzzfeed.com/craigsilverman/partisan-fb-pages-analysis>>

SILVERMAN, C. – ALEXANDER, L. 2016. *How Teens In The Balkans Are Duping Trump Supporters With Fake News.* *BuzzFeed News* [online] [cit. 16. 6. 2021]. Dostupné na: <<https://www.buzzfeed.com/craigsilverman/how-macedonia-became-a-global-hub-for-pro-trump-misinfo>>

Slovník cudzích slov. 2015. *Dezinformácia.* [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://slovník.juls.savba.sk/?w=dezinformácia&s=exact&c=a861&cs=&d=kssj4&d=psp&d=sss&d=orter&d=scs&d=sss&d=peciar&d=ssn&d=hssj&d=bernoiak&d=noundb&d=orient&d=locutio&d=obce&d=priezviska&d=un&d=pskcs&d=psken#>>>

Slovník pojmov z mediálnej výchovy. 2020. *Dezinformácia.* [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://medialnavychova.sk/dezinformacia/>>

- Slovník súčasného slovenského jazyka. 2015. *Dezinformácia*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://slovník.juls.savba.sk/?w=dezinformácia&s=exact&c=a861&cs=&d=kssj4&d=psp&d=sssj&d=orter&d=scs&d=sss&d=peciar&d=ssn&d=hssj&d=ber nolak&d=noundb&d=orient&d=locutio&d=obce&d=priezviska&d=un&d=pskcs&d=psken#>>>
- SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIA. 2017. *Dezinformace*. [online] [cit. 16. 6. 2021] Dostupné na: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace>>
- STATISTA. 2017. *Forecast of Facebook user numbers in Slovakia from 2015 to 2021 (in million users)*. [online] [cit. 16. 6. 2021]. Dostupné na: <<https://www.statista.com/statistics/568836/forecast-of-facebook-user-numbers-in-the-slovakia/>>
- STRUHÁRIK, F. 2016. Prochádzkovi v kampani na webe pomáhajú falošní diskutéri. Nie je to prvý raz. In *Denník N* [online] [cit. 16.6.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/346480/prochazkovi-kampani-webe-pomahaju-falosni-diskuteri-nie-prvy/>>
- TOMÁŠEK, R. – TOMÁŠEKOVÁ, L. 2020. Kybernetické hrozby a kybernetický terorizmus. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti (Special Edition 2020) : zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2020, s. 146-152. ISBN 978-80-8040-819-3.
- WARNER, B. R. 2010. Segmenting the Electorate: The Effects of Exposure to Political Extremism Online. In *Communication Studies*, 2010, roč. 61, č. 4, s. 430-444. ISSN 1051-0974.
- ZACHAR, Š. 2018. Anonymizácia komunikácie zmenou IP adresy ako metóda bezpečného prehliadania internetu. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2018, s. 217-224. ISBN 978-80-8054-773-8.

Abstract:

Disinformation as a Security Threat for Democratic Society

Today's modern human civilization is significantly influenced by deepening globalization processes, which are reflected to a greater or lesser extent in all spheres of society. With one of the characteristic manifestations of the present, with the dynamic onset of new media, the rapid development and massive use of information and communication technologies, systems and means, another new range of possibilities has emerged, such as disseminating, sharing, but also searching for information and news. At the same time, however, a new range of options has emerged for disseminating misleading and information – disinformation – in order to influence people's actions. The spread of disinformation thus represents an extremely dangerous threat today, which can have very adverse consequences for individuals, organizations, and society as a whole. Therefore, the aim of the author of the article is to point out the danger of dissemination of disinformation, the need to look at them as a security threat for democratic society and the need to take adequate measures to prevent their dissemination.

Key words: *Security, disinformation, information, security threats, social networks.*

JEL: Z00

Ing. **Radoslav Ivančík**, PhD. et PhD. – Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra informatiky a manažmentu, Sklabinská 1, 835 17 Bratislava, Slovenská republika, radoslav.ivancik@akademiapz.sk.

NOVÝ STAVEBNÍ ZÁKON

Petr Průcha

1. ÚVOD

Stavební právo vždy patřilo a bude nepochybně patřit, k velmi frekventovaným a také využívaným oblastem práva v reálné společenské praxi. Proto také pro tuto oblast práva platí, že vyžaduje nadprůměrnou pozornost při zajišťování její aktuálnosti. Oblast stavebního práva se přitom tradičně „dělí“ na tzv. *soukromé stavební právo* a na tzv. *veřejné stavební právo*. Soukromé stavební právo je spjata s vlastnickými a závazkovými vztahy, souvisí zejména s úpravou obsaženou v občanském zákoníku, a jeho aktualizace a aktuálnost jeho úpravy je bezprostředně spjata s legislativními změnami uvedeného kodexu.

Veřejné stavební právo je spjata s výkonem veřejné správy na úseku *územního plánování a stavebního řádu* a je především režimem právní úpravy obsažené ve stavebním zákoně a navazujících prováděcích předpisech. Přitom je pro ně charakteristické, že jeho aktualizace či aktuálnost je dána převážně právě stavem právní úpravy, obsažené v těchto specializovaných právních předpisech. Text se zaměřuje na *veřejné stavební právo* pod vlivem skutečnosti, že v červenci 2021 byl přijat po tříletých intenzivních legislativních přípravách¹ zcela *nový stavební zákon* č. 283/2021 Sb., který jako celek² nabývá účinnosti k 1. 7. 2023.

Nový stavební zákon se v porovnání se stavebním zákonem dosavadním³ na straně jedné v určitých věcech shoduje, to zejména v obecněji nazíraných a také vnímaných institutech předmětné úpravy a více méně i v jejich posloupnosti (od institutů a otázek koncepčních, až po instituty a otázky bezprostředně realizační), a na straně druhé, což je zcela pochopitelné, je v mnoha věcech jiný a přináší četná nová řešení. To v první řadě v rovině organizační, a dále potom i v tzv. rovině funkční, tj. v konkrétních postupech u jednotlivých v zákoně upravovaných otázkách a jejich právních režimech.

¹ Návrh zákona vycházel z vládou schváleného věcného záměru usnesením vlády č. 448 ze dne 24. 6. 2019, a z dalších koncepčních materiálů, zejména z analýz stavu na úseku územního plánování a stavebního řádu, z věcných tezí zadání v materiálu „*Rekodifikace veřejného stavebního práva, Informace o hlavních směrech a cílech rekodifikace, Ministerstvo pro místní rozvoj, srpen 2018*“ projednaného vládou dne 4. 9. 2018. V průběhu projednávání v Poslanecké sněmovně PČR byl potom tento návrh výrazněji dotčen pozměňovacími návrhy.

² Některá ustanovení nového stavebního zákona nabývají účinnosti dříve, diferencovaně k 30. 7. 2021, 1. 1. 2022, 1. 1. 2023, a to z důvodu potřebného vytvoření podmínek pro plný přechod na tuto úpravu právě k datu celkové účinnosti daného zákona.

³ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebního řádu (stavební zákon).

Současně lze ale hned v úvodu také poznamenat, že nový stavební zákon koncepčně zachovává „společnou“ úpravu problematiky *územního plánování* s vlastní stavebně právní problematikou, regulovanou *stavebním řádem* (byť se od dosavadního stavebního zákona názvově do jisté míry odlišuje – dosavadní zákon je nazván: *zákon o územním plánování a stavebním řádu /stavební zákon/*, zatímco nový stavební zákon nese „úspornější“ označení, a to „toliko“ *stavební zákon*).

Pokud jde o bližší či detailnější pohled na obsahové zaměření předmětného zákona, nová úprava ve spojení s meritorním zaměřením na *územní plánování* a *stavební řád* zahrnuje ještě i vícere *další související otázky*. To nakonec nejzřetelněji vyjadřuje samotná systematika nového stavebního zákona, který se člení na 13 částí, zaměřených na *úvodní ustanovení, organizaci a výkon veřejné správy, územní plánování, stavební právo hmotné, vyvlastnění, stavební řád, informační systémy veřejné správy, výkon činnosti autorizovaných inspektorů, kontrolu a opatření k nápravě, přestupky, soudní přezkum, ustanovení společná, přechodná a závěrečná, a stanovení účinnosti zákona*. Celý text nového stavebního zákona přitom má celkem 335 paragrafů.⁴

Tato stávající systematika či struktura nového stavebního zákona je přitom v řadě otázek naplňována četnými zásadnějšími změnami, celkově vedoucím k významnějšímu posunu dané právní úpravy. Cílem všech těchto změn, stručně vyjádřeno, bylo podle opakovaně mediálně prezentovaných vyjádření předkladatele návrhu zejména snížení administrativní zátěže související s územní přípravou, umístováním, povolováním a užíváním staveb, společně s dosažením maximální možné integrace dotčených orgánů do nově zřizované soustavy státní stavební správy. Deklarovaným záměrem úpravy tak ve spojení s tím také je disponovat jednoduchými vymahatelnými a srozumitelnými pravidly, způsobilými vést k *urychlení a zjednodušení* veškerých postupů dle stavebního zákona, a zejména pak vlastních *stavebních řízení*.

⁴ Vlastní normativní text nového stavebního zákona je přitom dále ještě doplněn devíti přílohami, blíže vymezejícími: 1.Drobné stavby, 2.Jednoduché stavby, 3.Vyhrazené stavby, 4.Obsah a strukturu vyhodnocení předpokládaných vlivů územně plánovací dokumentace na udržitelný rozvoj území, 5. Obsah a strukturu Územního rozvojového plánu, 6. Obsah a strukturu zásad územního rozvoje, 7.Obsah a strukturu Územního plánu, 8.Obsah a strukturu Regulačního plánu, a 9.Jednotné standardy v územním plánování. Celkově lze danou novou úpravu považovat za poměrně přehlednou a také i systematicky členěnou. Otázkou je přitom však nezbytnost jejího rozsahu (pro srovnání lze uvést, že stávající zákon má, či měl, základní rozsah 198 paragrafů, a členěn je do sedmi částí).

V organizační, resp. institucionální, rovině je hlavním projevem změn právě nově vytvářená soustava *státní stavební správy*, od níž je očekáváno zásadní sjednocení, zefektivnění a zlepšení ochrany veřejných zájmů. V oblasti územního plánování je hlavním záměrem změn *posílení významu nástrojů územního plánování* se společným posílením schopnosti přijímání územně plánovací dokumentace v reálném čase, včetně zajištění její stability. V oblasti řízení před stavebními úřady je potom danou úpravou sledováno *snížení počtu řízení a jejich přezkumů*, a to tak, aby bylo vedeno pouze jedno řízení na jednom úřadu s jediným rozhodnutím. Včetně odvolání a soudního přezkumu zákon aspiruje na to, aby bylo řízení skoncováno do 1 roku.

Představujeme-li nový stavební zákon, nelze současně neuvést, že je tento zákon dále doplněn ještě zákonem č. 284/2021 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona, kterým se výslovně mění a doplňuje celkem 58 souvisejících zákonů. Ve spojení s tím, je třeba také výslovně poznamenat, že vedle nového stavebního zákona byl pro vybrané případy staveb nadále zachován předmětově úzce související zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (*liniový zákon*), který však nicméně byl v daných souvislostech také změněn a doplněn, a to právě zmiňovaným zákonem č. 284/2021 Sb.

Pro interpretaci a aplikaci nového stavebního zákona přitom mají přirozeně význam i některé další, výslovně nedotčené aktuálně platné zákony, z nichž je třeba zejména připomenout zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád*. Zákonná úprava veřejného stavebního práva přitom dále logicky výslovně předpokládá také přijetí návazných prováděcích předpisů, bez nichž se stavební zákon „neobejde“.

2. ORGANIZACE SPRÁVY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ A STAVEBNÍHO ŘÁDU

Stavební právo, jako právo veřejné, je autoritativně realizováno v podmínkách organizace veřejné správy, která v bezprostředně uplynulém období, a to zejména na územní úrovni prošla zásadními změnami. Nejen proto bylo zcela legitimní, že se při přípravě nového stavebního zákona považovalo za významné příslušné *organizační* a s ním spojené *kompetenční* řešení veřejné správy na daném úseku či úsecích.

V podmínkách jak stávající, tak i nové, právní úpravy přísluší působnost ve věcech územního plánování dílem (ve vybraných otázkách) *vládě*, a generelně pak jmenovitě vymezeným *orgánům územního plánování*. Činnosti podle stavebního řádu potom přísluší zabezpečovat *stavebním úřadům*.

Novou právní úpravou přitom bylo zvoleno řešení, které pro potřeby stavebního zákona oba dva tyto úseky organizace veřejné správy (ve věcech územního plánování a ve věcech stavebního řádu) nově zcela zřetelně odděluje. To se nejvýrazněji projevuje na jejich územní úrovni, či úrovních. Zatímco u *územního plánování* jsou orgány územního plánování v území nadále součástí organizace *obcí a krajů*, tedy organizace územní samosprávy, *stavební úřady* byly naopak z této soustavy vyňaty, a zahrnuty do nově vytvářené soustavy *státní stavební správy*.⁵ Společným svorníkem („vrcholem“) obou těchto „větvi“ organizace veřejné správy na daných úsecích, na straně druhé, je potom nově zřizovaný *Nejvyšší stavební úřad* jako zcela nový orgán, s postavením tzv. „dalšího ústředního orgánu státní správy“⁶, který v jemu daných kompetencích nahrazuje dosavadní dotčené kompetence *Ministerstvo pro místní rozvoj*. Sídlem Nejvyššího stavebního úřadu je Ostrava.

Působnost ve věcech *územního plánování*, jak již bylo poznamenáno, i nový stavební zákon dílem (ve vybraných otázkách) svěřuje *vládě*. Jmenovitě tak podle nové úpravy vládě přísluší schvalovat *Politiku architektury a stavební kultury České republiky* a rozhodovat ve věcech *územního rozvojového plánu*.

Pokud jde o soustavu vlastních *orgánů územního plánování*, tu potom v pojetí nového stavebního zákona tvoří:

- *Nejvyšší stavební úřad,*
- *Ministerstvo obrany,*
- *úřady územního plánování,*
- *obecní úřad, který získal potvrzení o zajištění splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti.*

⁵ Tady poznamenejme, že motivací k tomuto řešení byla především snaha po eliminaci fenomenu tzv. systémové podjatosti.

⁶ § 2 zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění zákona č. 284/2021 Sb.

Nový stavební zákon v § 16 k postavení Nejvyššího stavebního úřadu uvádí, že je ústředním správním úřadem ve věcech územního plánování, stavebního řádu a také ve věcech vyvlastnění. V čele Nejvyššího stavebního úřadu je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda. Předsedu zastupují v jím vymezených oblastech místopředsedové, které na jeho návrh jmenuje a odvolává vláda. Výběr, jmenování a odvolání předsedy a místopředsedy se řídí zákonem o státní službě.

Nejvyšší stavební úřad vystupuje ve věcech územního plánování jako nadřízený správní orgán krajských úřadů coby úřadů územního plánování. Při výkonu své působnosti zejména pořizuje *politiku architektury a stavební kultury*, pořizuje *územní rozvojový plán*, pořizuje související územně plánovací podklady, a dále pořizuje a vydává územní opatření o stavební uzávěře ve vztahu k území více krajů. Mimo to vede *národní geoportál územního plánování* a vkládá do něj data, vykonává kontrolu ve věcech územního plánování, a příp. vykonává i další činnosti podle stavebního zákona.

Nejvyšší stavební úřad současně na úseku územního plánování disponuje postavením zřizovatele tzv. *Ústavu územního rozvoje* (se sídlem v Brně), jemuž zejména přísluší zpracovávat *návrh* politiky architektury a stavební kultury, stejně jako *návrh* územního rozvojového plánu. Ústav územního rozvoje tak tedy ve své podstatě vystupuje na úseku územního plánování jako odborná, resp. servisní, instituce pro potřeby Nejvyššího stavebního úřadu.

Ministerstvo obrany potom plní úkoly územního plánování pro území *vojenských újezdů*. Zejména pořizuje a vydává územní plány a regulační plány, a pořizuje i příslušné územně plánovací podklady. Na plnění těchto úkolů se podílí také *újezdní úřady* příslušných vojenských úřadů. Ve spojení s tím také vkládá příslušná data do národního geoportálu územního plánování.

Těžiště vlastní územně plánovací činnosti napříč územím státu spočívá jako dosud na úrovni **obcí a krajů**, a to počínaje působností tzv. **úřadů územního plánování**, jimiž jsou *obecní úřady obcí s rozšířenou působností* a *krajské úřady*. Působnost ve věcech *územního plánování* v území dále ještě přísluší také *zastupitelstvům obcí*, *zastupitelstvům krajů*, *radám obcí* a *radám krajů*.

Přitom podle výslovného znění nového stavebního zákona platí, že působnost stanovená stavebním zákonem *krajskému úřadu*, *obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností* a *obecnímu úřadu je přenesenou působností*.⁷ Naproti tomu tam, kde nový stavební zákon stanoví, že ve věci rozhoduje či jinak koná *zastupitelstvo obce* či *kraje*, a obdobně i *rada obce* či *kraje*, je s ohledem na dikce zákona o obcích a zákona o krajích třeba dovozovat, že v takových případech se jedná o působnost *samostatnou*.⁸

⁷ § 37 nového stavebního zákona.

⁸ § 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a § 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

To ostatně koresponduje i současnému stavu, kdy nynější stavební zákon obdobnou působnost zastupitelstev obcí či krajů a srovnatelnou působnost rad obcí či krajů sám označuje za samostatnou dovoditelně či *výslovně*.⁹

Orgánům obcí přísluší ve věcech územního plánování, tak jako dosud, agenda *územních plánů a regulačních plánů*, a s tím souvisejících úkonů. Oprávnění pořizovat územní plány obcí a regulační plány, jakož i související územně plánovací podklady nadále, a nově nejen pořizovat ale i vydávat *vymezení zastavěného území* a stejně tak i *územní opatření o stavební uzávěře* či *územní opatření o asanaci území* (pro území obce), zákon svěřuje *obecním úřadům obcí s rozšířenou působností* jako *úřadům územního plánování* (úřady územního plánování nově však mají plnit i takové úkoly jako např. vkládání dat do národního geoportálu územního plánování /dosud toliko podávají návrhy krajskému úřadu *na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti*/). Obecní úřady s rozšířenou působností tímto oprávněním disponují nejen ve vztahu k sídelní obci, ale na žádost obce i ve vztahu k jiným obcím ve svých správních obvodech.¹⁰ Mimo „*úřadů územního plánování*“ dále ještě mohou územní plán obce a regulační plán také pořizovat *obecní úřady*, které zajistí splnění předepsaných kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti, a získají o tom příslušné potvrzení krajského úřadu.¹¹

Zastupitelstvům všech *obcí* pak přísluší zejména rozhodovat o pořízení územního plánu a regulačního plánu, schvalovat zadání územního plánu, schvalovat a vydávat územní plán a regulační plán.

Radám všech *obcí*, a v obcích, kde se rada nevolí pak zastupitelstvům, potom přísluší připomínky k návrhům *zásad územního rozvoje a územního plánu sousední obce*, dále k návrhům *vymezení zastavěného území*, a k návrhům *územních opatření o asanaci území a územních opatření o stavební uzávěře*, které pořizuje úřad územního plánování a dotýkají se území obce.

⁹ §§ 5 odst. 2, § 6 odst. 6 písm. d/, § 7 odst. 3 písm. a/ zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebního řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Obce s rozšířenou působností aktuálně vymezuje zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, a jejich správní obvody potom stanoví vyhláška č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností a území obvodů hlavního města Prahy

¹¹ Tyto obecní úřady potom vykonávají předmětnou působnost v územním plánování jen pro svoji sídelní obec s tím, že jsou potom v tomto směru vyňaty z dané působnosti spádového obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Orgánům krajů přísluší zejména agenda *zásad územního rozvoje* a souvisejících *územně plánovacích podkladů*.

Krajským úřadům jako *úřadům územního plánování* přitom zákon svěřuje především pořizování uvedených nástrojů územního plánování, krajské úřady jsou však také oprávněny vykonávat kontrolu ve věcech územního plánování a přísluší jim rovněž vkládat data do národního geoportálu územního plánování.

Zastupitelstvům krajů pak zákon svěřuje rozhodování o pořízení zásad územního rozvoje, schvalování jejich zadání a jejich vydávání, jakož i projednávání a schvalování zpráv o uplatňování zásad územního rozvoje.

Radám krajů zejména přísluší uplatňovat připomínky k návrhu územního rozvojového plánu a zásad územního rozvoje sousedních krajů, jakož i k návrhu územních opatření *o stavební uzávěře* či *asanaci území* pořizovaných krajským úřadem, či k návrhům územních opatření *o stavební uzávěře*, pořizovaných Nejvyšším stavebním úřadem, pokud se dotýkají území kraje.

Na území **hl. města Prahy** potom platí, že pokud pro území hl. města Prahy pořizuje územní plán magistrát, působnost krajského úřadu vykonává Nejvyšší stavební úřad. V případě, kdy pro vymezenou část území hl. města Prahy

pořizuje územní plán úřad městské části, působnost krajského úřadu vykonává magistrát.

Pokud jde o působnost **ve věcech stavebního řádu**, tu vykonávají *stavební úřady*, jimiž jsou:

- *Nejvyšší stavební úřad*
- *Specializovaný a odvolací stavební úřad,*
- *krajské stavební úřady a*
- *jiné stavební úřady.*

Nejvyšší stavební úřad v rámci své působnosti ve věcech stavebního řádu vystupuje jako nadřízený správní orgán Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu, a dále zejména metodicky sjednocuje jeho výkladovou a aplikační činnost, stejně jako výkladovou a aplikační činnost krajských stavebních úřadů, v oblasti stavebního řádu a požadavků na výstavbu.

Současně dále mj. také vykonává kontrolu ve věcech stavebního řádu, a rovněž i kontrolu nad činností *autorizovaných inspektorů*.

Nejvyšší stavební úřad si také může 3vyhradit zjišťování stavebně technických příčin havárií staveb nebo účast při něm, a to tehdy, pokud se svým rozsahem nebo opakovanými důsledky ve značné míře dotýkají veřejných zájmů.

Specializovaný a odvolací stavební úřad je také nově zřizovaný orgán, který v hierarchii státní stavební správy vystupuje jako nadřízený správní orgán krajských stavebních úřadů.

Je přitom správním úřadem s celostátní působností ve věcech stavebního řádu, a jeho sídlem je Praha. V čele Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu stojí ředitel, jehož výběr, jmenování a odvolání podléhá režimu zákona o státní službě. Právní úprava současně počítá s jeho *územními pracovišti* Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu, která přísluší stanovit Nejvyššímu stavebnímu úřadu, a to vyhláškou.

Do věcné působnosti *Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu* náleží zejména působnost stavebního úřadu ve věcech *vyhrazených staveb*,¹² a dále působnost stavebního úřadu ve věcech *staveb souvisejících s vyhrazenými stavbami* a stavbami tvořícími s nimi soubor staveb, *jež by jinak byly v působnosti krajského stavebního úřadu*. Specializovanému a odvolacímu stavebnímu úřadu dále ještě také přísluší vykonávat kontrolu ve věcech stavebního řádu.

Krajské stavební úřady jsou rovněž nově zřizovanými územními správními úřady ve věcech stavebního řádu, a to se sídly v krajských městech ve všech krajích, včetně hlavního města Prahy. Krajským úřadům přitom také vždy přísluší územní působnost odpovídající území vždy daného vyššího územního samosprávného celku.

V čele krajského stavebního úřadu stojí ředitel, jehož výběr, jmenování a odvolávání také podléhá režimu zákona o státní službě.

Vlastní agendu krajských stavebních úřadů mají vykonávat jejich *územní pracoviště*, která obdobně, jako u Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu, přísluší stanovit Nejvyššímu stavebnímu úřadu jeho vyhláškou. Stavební zákon přitom požaduje, aby Nejvyšší stavební úřad při stanovování územních pracovišť krajských stavebních úřadů vždy přihlédl k počtu obyvatel správního obvodu územního pracoviště a k jejich dopravní dostupnosti.

¹² Ty jsou vymezovány v příloze č. 3 k novému stavebnímu zákonu.

Primárně by přitom mělo být vycházeno z pravidla, že se územní pracoviště krajských stavebních úřadů mají nacházet v sídlech obecních úřadů, které vykonávaly ke dni 31. prosince 2020 působnost stavebního úřadu, a to za současného splnění dalších zákonných požadavků.¹³

Tzv. ***jinými stavebními úřady*** jsou potom podle znění nového stavebního zákona orgány Ministerstva obrany u staveb důležitých pro obranu státu, a pro území vojenských újezdů, orgány Ministerstva vnitra u staveb pro bezpečnost státu a orgány Ministerstva spravedlnosti u staveb Vězeňské služby.

Ve spojení s tímto, byť jen rámcovým představením ***nové úpravy stavebních úřadů*** znovu poznamenejme, že toto jejich pojetí, je v porovnání s úpravou a stavem dosavadními, zcela nové a principiálně odlišné, a je koncipováno jako *dekoncentrovaná státní správa*. Jak bylo také již poznamenáno, takto pojatá soustava stavebních úřadů se již svými východisky „odklání“ od územní organizace územního plánování, která nadále zůstává součástí organizace *územních samosprávných celků*. Toto organizační pojetí představuje tedy v dané úpravě našeho veřejného stavebního práva *zcela zásadní novum*. I když samo o sobě toto organizační pojetí zřejmě v čase přinese zamýšlené efekty, nelze opomenout a je třeba přinejmenším pro nejbližší období vést v patrnosti, že uvedení tohoto organizačního řešení do života si vyžádá značné reorganizační úsilí.

¹³ § 332 odst. 1 nového stavebního zákona předepisuje

a) splnění alespoň jedné z následujících podmínek:

1. počet obyvatel správního obvodu stavebního úřadu byl ke dni 31. prosince 2020 vyšší než 10 000,
2. počet pracovních míst, na nichž je vykonávána správní činnost při rozhodování na úseku stavebního řádu, byl ke dni 31. prosince 2019 nejméně 4, nebo
3. obecní úřad vykonal za rok 2019 více než 236 úkonů podle zákona č. 183/2006 Sb., ve znění účinném ke dni 31. prosince 2019, z jejich výčtu v odst. 2 citovaného ustanovení, nebo b) územních pracovišť je třeba, vedle územních pracovišť stanovených na základě podmínek podle písmene a), k zajištění dostupnosti stavebních úřadů tak, aby v žádném správním obvodu územního pracoviště krajského stavebního úřadu nečinila vzdálenost z kterékoliv obce do obce, jež je sídlem územního pracoviště krajského stavebního úřadu, více než 35 kilometrů.

3. ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Nová **právní úprava** územního plánování, a to z hlediska systematiky úpravy, do značné míry obdobně jako úprava dosavadní, zejména:

- zahrnuje vymezení cílů a úkolů územního plánování,
- obsahuje obecná ustanovení pro postupy v územním plánování,
- podrobně upravuje jednotlivé nástroje územního plánování.

Po obsahové stránce potom nová právní úprava územního plánování již v porovnání s úpravou dosavadní přináší větší či menší odlišnosti.

Pokud jde o **cíle** a **úkoly** územního plánování, nová právní úprava vcelku kontinuálně navazuje na jejich vymezení dosavadním, resp. předchozím stavebním zákonem a blíže je determinuje.

Při vymezování **cílů** je kladen důraz na soustavné a komplexní řešení funkčního využití území, stanovování zásad jeho plošného a prostorového uspořádání a vytváření předpokladů pro udržitelný rozvoj území spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území.

Územní plánování má přitom chránit a rozvíjet přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví, a současně také chránit krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. Ve spojení s tím mají orgány územního plánování postupem podle tohoto zákona také koordinovat veřejné zájmy v území a podněty na provedení změn v území, výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území, a rovněž i konkretizovat ochranu příslušných veřejných zájmů.

K **úkolům** územního plánování potom náleží konkrétní jmenovité postupy při naplňování stanovených cílů. Jmenovitou, resp. výslovnou, pozornost v těchto souvislostech nový stavební zákon věnuje *vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území*. K tomu výslovně poznamenává, že úkolem územního plánování je také posoudit vlivy *územního rozvojového plánu, zásad územního rozvoje nebo územního plánu* na udržitelný rozvoj území, a že se za tímto účelem se zpracovává vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území.

V rámci **obecných a společných ustanovení** pro postupy v územním plánování nový stavební zákon vedle zpřesnění či doplnění většiny dosavadních obecných a společných ustanovení, jako zejména v případech *oprávněného investora, zveřejňování písemností, pořizovatele a tzv. určeného zastupitele, vymezení kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti, územní rezervy* apod., některá ustanovení vypouští, např. ustanovení o *územně plánovací informaci* či ustanovení o *zástupci veřejnosti*, a dále některá zcela nově vkládá.

Nově tak stavební zákon do těchto pasáží právní úpravy územního plánování zařadil zejména poměrně podrobnou úpravu vlastní *pořizovatelské činnosti*¹⁴ a také konkretizaci postavení *dotčených orgánů* v procesu územního plánování,¹⁵ a to včetně pravidla či pravidel pro řešení příp. rozporů.

K obsahovému, a dále částečně i k terminologickému, posunu dochází také u **nástrojů územního plánování**, které jsou novou právní úpravou nově vymezeny následovně:

A) územně plánovací podklady:

- územně analytické podklady,
- územní studie,

B) Politika architektury a stavební kultury České republiky,

C) územně plánovací dokumentace:

- územní rozvojový plán (pro celé území státu),
- zásady územního rozvoje (pro území kraje),
- územní plán (pro území obce, pro území vojenského újezdu)
- regulační plán (pro řešené území vymezené územním plánem, tzn. jak na úrovni obce, tak příp. vojenského újezdu),
- vymezení zastavěného území,

¹⁴ Nový stavební zákon za *pořizovatele* označuje: Nejvyšší stavební úřad, Ministerstvo obrany, úřady územního plánování a obecní úřady, které získaly potvrzení krajského úřadu o zajištění splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti.

¹⁵ Tato úprava obsažená v § 54 a 55 nového stavebního zákona, a určená výslovně pro potřeby územního plánování, je přitom jistou konkretizací a doplněním k obecné úpravě postavení dotčených orgánů v celém režimu tohoto zákona, kterou poskytuje obsah jeho § 2.

D) územní opatření:

- územní opatření o stavební uzávěře (jak na úrovni obce, tak v případě potřeby také na úrovni kraje – dotýkají-li se více správních obvodů obcí s rozšířenou působností),
- územní opatření o asanaci území (jak na úrovni obce, tak v případě potřeby také na úrovni kraje – dotýkají-li se více správních obvodů obcí s rozšířenou působností).

Územně plánovací podklady jsou svým postavením a svou povahou *nejobecnějším nástrojem územního plánování*.

Územně analytické podklady mají sloužit zejména jako odborný podklad pro pořizování územně plánovacích dokumentací, územních studií, územních opatření, vymezení zastavěného území a pro rozhodování v území.

Posláním *územních studií* potom je navrhnout, prověřovat a posuzovat možná řešení vybraných problémů v území, které by mohly významně ovlivňovat nebo podmiňovat jeho využití a uspořádání. Územní studie slouží jako odborný podklad pro rozhodování v území v souladu s územně plánovací dokumentací, nebo pro pořizování územně plánovací dokumentace, souladné s nadřazenou územně plánovací dokumentací.

Pokud jde o pořizování územně plánovacích podkladů, to stavební zákon svěřuje tzv. *pořizovatelům*, jimž se v podmínkách nového stavebního zákona rozumí Nejvyšší stavební úřad, Ministerstvo obrany, úřad územního plánování a obecní úřad s potvrzením krajského úřadu o zajištění splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti. Územně plánovací podklady potom tyto subjekty mohou pořizovat vždy jen v rozsahu vlastní věcné působnosti v územně plánovací činnosti.

Zákonná úprava nepředepisuje výslovně územně plánovací podklady jako povinné nástroje územního plánování, nicméně z určitých souvislostí právní úpravy lze dovodit, že se jejich pořizování předpokládá. V případě územně analytických podkladů stavební zákon ukládá jejich průběžnou aktualizaci, a to každé čtyři roky. V případě územních studií potom nová právní úprava stanoví, že pořízení může být požadováno územně plánovací dokumentací.

Politika architektury a stavební kultury České republiky je zcela nově koncipovaným, zákonem upraveným, nástrojem územního plánování, s územním rozsahem, resp. dopadem na celé území republiky. Takový nástroj územního plánování stávající (dosavadní) úprava neobsahuje.¹⁶

Podle výslovného znění nového stavebního zákona se jedná o *strategický dokument s celostátní působností*. Tento nástroj územního plánování má určovat vizi, cíle a opatření k dosažení kvality vystavěného prostředí.

Svým pojetím a zaměřením tento nástroj územního plánování zjevně nahrazuje stávající tzv. *Politiku územního rozvoje*, jež je svou povahou strategickým dokumentem, i když to o ní zákon neuvádí, a která má být podle nového stavebního zákona fakticky vyřazena ze soustavy nástrojů územního plánování ve spojení s účinky vydání územního rozvojového plánu.¹⁷

Politiku architektury a stavební kultury České republiky pořizuje a projednává *Nejvyšší stavební úřad*, přičemž její návrh zpracovává Ústav územního rozvoje. Ke schválení Politiky architektury a stavební kultury České republiky je potom na návrh Nejvyššího stavebního úřadu příslušná *vláda*.

Následně po jejím schválení potom má Nejvyšší stavební úřad nejpozději do 10 dnů zajistit zveřejnění příslušného usnesení vlády ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí a v téže lhůtě také zveřejnit Politiku architektury a stavební kultury České republiky způsobem umožňujícím dálkový přístup. Stavební zákon dále ještě výslovně ukládá Nejvyššímu stavebnímu úřadu nejpozději do 6 let od schválení Politiky architektury a stavební kultury České republiky, a poté pravidelně nejméně jednou za 6 let, předkládat vládě zprávu o vyhodnocení plnění Politiky architektury a stavební kultury České republiky. Vláda potom může na jejím základě Nejvyššímu stavebnímu úřadu příp. uložit, aby pořídil aktualizaci nebo novou Politiku architektury a stavební kultury České republiky.

¹⁶ Je však třeba poznamenat, že jako „nelegislativní strategický dokument s celostátní působností“ již Politiku architektury a stavební kultury České republiky přijatu máme. Jedná se o dokument schválený usnesením vlády č. 22 ze dne 14. 1. 2015, a není bez zajímavosti, že tento dokument byl také jedním z výchozích podkladů pro přípravu vládního návrhu nynějšího nového stavebního zákona. V této souvislosti je potom zajímavé i znění přechodného ustanovení stavebního zákona v jeho § 318 odst. 3, které uvádí, že *Politika architektury a stavební kultury České republiky schválená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považuje za Politiku architektury a stavební kultury České republiky podle tohoto zákona*.

¹⁷ § 318 odst. 1 nového stavebního zákona.

Soustava nástrojů územního plánování tak zcela nově disponuje řádným výslovně *strategickým* pravidelným (a také obligatorním) instrumentem územního plánování celorepublikové úrovně a územně celorepublikového dosahu.

Územně plánovací dokumentace je soustavou *konkretizujících nástrojů územního plánování*, navazující na příslušné územně plánovací podklady a na Politiku architektury a stavební kultury České republiky. Jejím posláním je zejména sloužit jako podklad pro rozhodování v území, a stejně tak i pro jeho další změny v území.

U územně plánovací dokumentace je stanoven poměrně podrobný režim jejího pořizování, projednávání a schvalování. Územně plánovací dokumentace a její odůvodnění obsahuje textovou část a grafickou část. Obsah a struktura územně plánovací dokumentace a obsah odůvodnění územně plánovací dokumentace jsou přitom předepisovány v příslušných přílohách ke stavebnímu zákonu.

Územně plánovací dokumentace (územní rozvojový plán i zásady územního rozvoje, územní plány a rovněž i regulační plány) se vydává formou *opatření obecné povahy*.¹⁸ Přes mnohé to, co společně u jednotlivých druhů územně plánovací dokumentace, lze u nich přirozeně vysledovat také zcela zřejmé rozdíly.

Územní rozvojový plán je dokumentem, který již naše stávající úprava krátce zná, a to od 1. 1. 2021, kdy nabyl účinnosti zákon č. 403/2020 Sb. Nicméně dosud se tato úprava v praxi ještě reálně nestihla projevit, a tak fakticky lze tento nástroj vnímat jako nový.

Nový stavební zákon územní rozvojový plán charakterizuje jako nástroj, který rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v celostátních souvislostech a stanovuje strategické záměry státu v oblasti rozvoje a ochrany hodnot jeho území, zohledňuje požadavky vyplývající ze strategických koncepcí České republiky a mezinárodních závazků a přispívá k jejich naplňování.

Územní rozvojový plán se pořizuje a vydává pro *celé území státu*. K návrhu územního rozvojového plánu pořizovatel v případě potřeby zajistí vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území.

¹⁸ V určitých fázích přípravy návrhu nového stavebního zákona se pracovalo s variantou, která počítala pro právní formu územně plánovací dokumentace a její vydání s formou *podzákoného právního předpisu* (jako tomu bylo u tzv. závazných částí územně plánovací dokumentace před účinností nynější právní úpravy, tj. před 1. 1. 2007). Nakonec se názory ustálily na tom, že pro právní formu územně plánovací dokumentace bude nadále užita forma opatření obecné povahy.

Územní rozvojový plán pořizuje *Nejvyšší stavební úřad*, přičemž jeho návrh zpracovává Ústav územního rozvoje. K vydání územního rozvojového plánu je potom příslušná *vláda*. Územní rozvojový plán je závazný pro obsah navazující územně plánovací dokumentace, a stejně tak i rozhodování v území, jakož i pro další změny v území.

Zásady územního rozvoje jsou územně plánovacím dokumentem, který zná již stávající právní úprava. Nový stavební zákon režim jejich právní úpravy toliko zpřesňuje.

Nadále platí, že zásady územního rozvoje jsou základním koncepčním dokumentem kraje k usměrňování jeho územního rozvoje a ochrany hodnot jeho území. Zásady územního rozvoje v nadmístních souvislostech zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s *územním rozvojovým plánem* a určují strategii pro jejich naplňování.

Zásady územního rozvoje se pořizují a vydávají pro *celé území kraje*. K návrhu zásad územního rozvoje pořizovatel v případě potřeby zajistí vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území.

V případě Prahy lze tak jako podle stávající právní úpravy rovněž pořizovat a vydávat zásady územního rozvoje, přičemž pro ně platí, že v takovém případě tento územně plánovací dokument řeší záležitosti celoměstského významu.

Zásady územního rozvoje pořizuje krajský úřad jako *úřad územního plánování*, a k jejich vydání je potom příslušné *zastupitelstvo kraje*. Zásady územního rozvoje jsou závazné pro obsah navazující územně plánovací dokumentace, a stejně tak i rozhodování v území, jakož i pro další změny v území.

Územní plán je v našich podmínkách již tradičním územně plánovacím dokumentem, který je od účinnosti stávající právní úpravy, tj. od 1. 1. 2007, rezervován pro územně plánovací dokumentaci obcí.

I nový stavební zákon potom v souladu s úpravou stávající pojímá územní plán jako základní koncepční dokument obce k usměrňování územního rozvoje a ochrany hodnot jejich území.¹⁹

Územní plán se pořizuje a vydává zpravidla pro *celé území obce*.

¹⁹ Nabízí se poznamenat, že i nová právní úprava setrvává na pojetí územního plánu (na rozdíl od územním plánům nadřazené územně plánovací dokumentace) jako nepovinném územně plánovacím nástroji. Vzdor tomu ale již v podmínkách nynější právní úpravy neustále přibývá obcí, které územním plánem disponují. Nyní má platný územní plán 4878 obcí z celkového počtu 6258 obcí, vyjádřeno v procentech jde o jejich 78 %. Viz Ročenka ústavu územního rozvoje, http://www.uur.cz/images/1-uzemni-planovani-a-stavebni-rad/uzemni-planovani/evidence/rocenka2020/01, Kap.III_20201231.pdf.

V případě hl. města Prahy může být územní plán pořízen a vydán i pro část území hlavního města Prahy. V takovém případě obsahuje textová část územního plánu vymezení řešeného území. Územní plán hlavního města Prahy se potom v takovém případě považuje za nadřazenou územně plánovací dokumentaci.

K návrhu územního plánu pořizovatel v případě potřeby zajistí vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Územní plán pořizuje, k žádosti vždy předmětné obce, obecní úřad obce s rozšířenou působností jako *úřad územního plánování*,²⁰ a k jeho vydání je potom příslušné *zastupitelstvo obce*, pro niž se územní plán pořizuje. V případě vojenských újezdů územní plán pořizuje a vydává Ministerstvo obrany.

Územní plán je závazný pro obsah navazující územně plánovací dokumentace (*příp. regulační plány*), a stejně tak i rozhodování v území, jakož i pro další změny v území.

Územní plán přitom může pro celé území obce nebo pro jeho část rovněž obsahovat i prvky regulačního plánu, a to tehdy, pokud by o tom rozhodlo zastupitelstvo obce, a to buďto v zadání územního plánu nebo v zadání změny územního plánu.

Regulační plán je, obdobně jako územní plán, v našich podmínkách také tradičním územně plánovacím dokumentem.

Na rozdíl od územního plánu se zpracovává jen pro tzv. *řešenou plochu* (tj. nikoliv pro celé území obce). „Řešenou plochou“ se přitom rozumí plocha, řešená v územním plánu. Tzn., regulační plán je koncipován jako navazující územně plánovací dokument ve vztahu k územnímu plánu, nicméně nadřazenou územně plánovací dokumentací, s níž nesmí být regulační plán v rozporu, se dále rozumí i zásady územního rozvoje a územní rozvojový plán.

Na rozdíl od stávající úpravy, kdy přichází v úvahu regulační plány i na úrovni krajů, v případě nového stavebního zákona je nutno ze souvislostí jeho textu dovodit, že pořizování regulačních plánů přichází v úvahu toliko na úrovni *obcí*, a dále také i ve vojenských újezdech. Dalším nové také je, že nová právní úprava již nepočítá s regulačními plány pořizovanými *na žádost*.

Obecně platí, že regulační plán se bude pořizovat tehdy, pokud o jeho pořízení rozhodne *zastupitelstvo obce*. To tak přitom může učinit jak z vlastního, tak také z jiného, podnětu.

²⁰ Popř. obecní úřad předmětné obce, jde-li o obecní úřad, který získal potvrzení krajského úřadu o zajištění splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti.

S tím souvisí i skutečnost, že vydání regulačního plánu může ve vybraných plochách nebo koridorech uložit i územní plán, a to jako podmínku pro rozhodování v území, přičemž může stanovit základní podmínky pro pořízení regulačního plánu, nebo stanovit jeho zadání.

Ve vztahu k územnímu plánu je regulační plán konkretizujícím a zpodrobnujícím územně plánovacím dokumentem. Jak bylo poznamenáno již výše, prvky regulačního plánu mohou být zakomponovány již do územního plánu, a to za podmínky, že tak rozhodlo zastupitelstvo obce.

Regulační plán pořizuje obecní úřad obce s rozšířenou působností jako *úřad územního plánování*,²¹ a k jeho vydání je potom příslušné *zastupitelstvo obce*, pro niž se regulační plán pořizuje.

V případě vojenských újezdů regulační plán pořizuje a vydává Ministerstvo obrany. Regulační plán je závazný pro rozhodování v území, jakož i pro další změny v území.

Pokud jde o *proces pořizování územně plánovací dokumentace* a jejího vydání, lze z pohledu reflexe změn právní úpravy koncentrovaně poznamenat, že ten je v posloupnosti jeho kroků či fází do značné míry obdobný, jako je tomu podle stávající právní úpravy, s odlišnostmi v podrobnostech.

Nicméně úprava tohoto procesu je přesto poznamenána určitými změnami, přičemž nejméně dvě z nich je možné označit za *změny zásadní*. Především je napříč celým procesem pořizování a projednávání územně plánovací dokumentace daná právní úprava důsledně ovládána *zásadou koncentrace*.

A to tak, že pokud jsou v rámci procesu pořizování nástrojů územního plánování stanoveny lhůty pro uplatnění stanovisek, vyjádření a stejně tak i připomínek, a pokud subjekty oprávněné k jejich podání v těchto lhůtách stanovisko, vyjádření či připomínku neuplatní, potom platí, že k jejich příp. pozdějšímu uplatnění se nepřihlíží.

Druhou významnou změnou oproti stávající právní úpravě je, že k návrhům územně plánovací dokumentace již *nebudou* moci vlastníci dotčených nemovitostí uplatňovat *námítky*. Tyto osoby nově spadají do množiny „každý“, s tím, že k návrhu územně plánovací dokumentace může každý uplatňovat připomínky.

²¹ Popř., obdobně jako u územního plánu, obecní úřad předmětné obce, získal-li potvrzení krajského úřadu o zajištění splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti.

O připomínkách se však (na rozdíl od stávajících námitek) nerozhoduje, připomínky se pouze „vyhodnocují“ a vyhodnocení se odůvodňuje. S tím koresponduje i výše zmíněná skutečnost, že režim nového stavebního zákona také vypouští institut *zástupce veřejnosti*, u něhož dosud platí, že jím podané společné připomínky zastoupených osob mají podle stávající právní úpravy povahu „námítky“.

Z dalších *změn* právní úpravy na tomto úseku, které je třeba zmínit, je ještě alespoň změna, která se pojí s režimem nabytí účinnosti vydávané územně plánovací dokumentace. Byť se územně plánovací dokumentace vydává formou *opatření obecné povahy*, jehož účinnost obecně nastává patnáctý den po vyvěšení veřejné vyhlášky, kterou se opatření obecné povahy (obsahově) „oznamuje“ (a tak je tomu i u stávající územně plánovací dokumentace, a to bez ohledu na úkony vkládání dat o ní do územně plánovací evidence, či národního geoportálu územního plánování, vedených Ministerstvem pro místní rozvoj), nový stavební zákon toto *modifikuje*.

Vydaná územně plánovací dokumentace se *nejprve* musí vložit do *národního geoportálu územního plánování*, nově vedeného Nejvyšším stavebním úřadem. Teprve toto vložení, či uložení, územně plánovací dokumentace, včetně adresy jejího uložení, se následně oznamuje veřejnou vyhláškou. Oboje zajišťuje pořizovatel, a účinnosti potom daná územně plánovací dokumentace nabývá až doručením této „oznamovací“ veřejné vyhlášky (územně plánovací dokumentace se také ještě opatří záznamem o její účinnosti).

Pokud jde o **další nástroje územního plánování**, tj. *vymezení zastavěného území, a územní opatření o asanaci území a územní opatření o stavební uzávěře*, i u nich stojí za zaznamenání některé změny v úpravě jejich právního režimu. Nadále sice platí, že se vydávají ve formě *opatření obecné povahy*, nicméně nová právní úprava *mění postavení orgánu*, který je příslušný *k jejich vydání*.

Zatímco dle stávající právní úpravy jejich vydání přísluší na úrovni obce radě obce (vymezení zastavěného území i územní opatření) či radě kraje (územní opatření), nově se jejich vydání svěřuje obecnímu úřadu s rozšířenou působností a krajskému úřadu, jako *úřadům územního plánování*, popř. Nejvyššímu stavebnímu úřadu (územní opatření o stavební uzávěře dotýkající se území více krajů). U těchto tzv. dalších nástrojů územního plánování se jako u územních plánů modifikují podmínky pro nabytí jejich *účinnosti*. Účinnost těchto nástrojů územního plánování je v návaznosti na účinky doručení veřejné vyhlášky oznamující jejich vložení do národního geoportálu územního plánování.

Dalším, a to poměrně podstatným, novem přijatého nového stavebního zákona v rámci úpravy *územního plánování* je, že v jejím půdorysu **nepočítá s územními rozhodnutími a územním řízením**, tak jak je zná úprava stávající. Ve vztahu k umístování staveb je to nahrazováno integrací tohoto posouzení do vlastního povolování stavby a stavebního povolení, nově označovaného jako *povolení záměru* (s povahou *stavebního záměru*), a to v rámci pravidel *stavebního řádu*. Ve vztahu ke *změnám ve využití území, k dělení a scelování pozemků* a ke *stanovení ochranných pásem*, toto potom nový stavební zákon řeší taktéž v režimu stavebního řádu ve spojení s tzv. *nestavebními záměry*.

Faktické vypuštění úpravy *územního rozhodování* ve stávajícím pojetí ze stavebního zákona tak přináší významnou redukci nejen právní úpravy samotné, ale zejména ve spojení s umístování staveb také významnou redukci (resp. eliminaci) relativně „samostatné“ rozhodovací činnosti stavebních úřadů, zpravidla předcházející vlastnímu povolování staveb.

Ve spojení s tím se také opouští i tomu odpovídající formy aktů v územním rozhodování, a to nejen *územní rozhodnutí*, ale také *územní souhlasy, veřejnoprávní smlouvy* apod.

Při charakteristice územního plánování je třeba uvést, že nový stavební zákon u *územního plánování* nepominul, a zcela logicky věnuje, zvláštní pozornost režimu tzv. **přechodných ustanovení**,²² která se váží jak k platné dosavadní *územně plánovací dokumentaci*, tak dále i k aktuálně pořizované územně plánovací dokumentaci. Tak lze především souhrnně konstatovat, územně plánovací dokumentace vydaná podle dosavadní úpravy (tj. od 1. 1. 2007) se považuje za územně plánovací dokumentaci podle nového stavebního zákona.

Naproti tomu územně plánovací dokumentace schválená před 1. 1. 2007, pozbývá platnosti dnem nabytí účinnosti nové územně plánovací dokumentace, která ji nahradí, nejpozději však 31. 12. 2028.

U aktuálně pořizované, či jinak vyjádřeno u rozpracované, územně plánovací dokumentace potom platí, že pořizovací činnosti, které budou ukončeny přede dnem nabytí účinnosti nového stavebního zákona, se budou posuzovat podle dosavadních právních předpisů. Stejně platí, že i dokončení pořizování takové územně plánovací dokumentace se bude řídit dosavadní právní úpravou, s jednou výjimkou a to, že *námítky* uplatněné k návrhu územně plánovací dokumentace podle dosavadních právních předpisů se budou považovat za *připomínky*.

²² § 316 a násl. nového stavebního zákona.

4. STAVEBNÍ ŘÁD

Vlastní „stavební řád“ je, a to svým základním zaměřením, v podstatě obdobně jako úprava dosavadní, orientován na řízení (*stavební řízení*) pro potřeby povolení, popř. jiných rozhodnutí, ve vztahu k tzv. *stavebním záměrům*, a stejně tak i pro potřeby povolení k vymezovaným tzv. *nestavebním záměrům*.²³

Podstatným novem je, že nový stavební zákon u tzv. *stavebních záměrů* opouští dosavadní širší rejstřík forem rozhodování vedle **povolení**, které jsou při splnění podmínek tč. jejich alternativou (jmenovitě *souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru, veřejnoprávní smlouva, certifikát autorizovaného inspektora*), a nadále počítá toliko s *povoleními*. U těchto záměrů tak přichází v úvahu *povolení*, či *povolení záměru s posouzením vlivů* a *povolení stavby nebo zařízení ve zrychleném řízení*. Zvláštním případem povolení je potom tzv. *rámcové povolení*, které přichází v úvahu v případě staveb v areálu jaderného zařízení, včetně staveb souvisejících a dále u záměrů v působnosti tzv. jiného stavebního úřadu. Takovým povolením se v zásadě toliko vymezuje stavební pozemek a účel staveb, a to s tím, že k provedení vlastního záměru se dále ještě požaduje návazné samotné *povolení záměru*. Přitom platí, že *povolení* nebudou vyžadovat tzv. drobné stavby (ty jsou vymezovány v příloze č. 1 k novému stavebnímu zákonu).

Současně je třeba znovu opakovaně připomenout, že *stavebnímu řízení* nově nebude předcházet územní řízení (dnes nejčastěji *územní řízení o umístění stavby*), a obsah tohoto řízení bude integrován do vlastního řízení o povolení stavebního záměru.

Pokud jde o tzv. *nestavební záměry*, nový stavební zákon počítá s povoleními pro *změny ve využití území*, dále pro *dělení a scelování pozemků*, a dále také pro *stanovení ochranného pásma*. Zákonná úprava ve spojení s nestavebními záměry současně vymezuje některé případy změn ve využití území, kde povolení nevyžaduje, a současně také stanoví, že ochranná pásma lze stanovit rozhodnutím, nebo v případě potřeby i opatřením obecné povahy.

²³ Záměrem se v novém stavebním zákoně rozumí stavba, soubor staveb, zařízení, údržba dokončené stavby, změna využití území, dělení nebo scelování pozemků a stanovení ochranného pásma. Záměrem EIA se potom rozumí záměr (dle předchozího vymezení), který podléhá posouzení vlivů na životní prostředí podle *zákona o posuzování vlivů na životní prostředí*.

Vlastnímu řízení o povolení záměru, a to zejména stavebního záměru, může v případě potřeby předcházet žádost stavebníka o *předběžnou informaci*, a to především o nezbytnosti povolení záměru a jeho kolaudace, či o dotčených orgánech a nezbytnosti jejich vyjádření, popř. koordinovaného vyjádření, či závazného stanoviska. V případech, kdy bude vyjádření či závazné stanovisko dotčeného orgánu vyžadováno, zákon počítá s možností jejich vydáním na žádost již, resp. ještě, před podáním žádosti o povolení záměru.²⁴ Totéž platí i pro vyjádření vlastníka veřejné dopravní nebo technické infrastruktury.

Žádost o povolení záměru se podává na stanoveném formuláři elektronicky prostřednictvím portálu stavebníka nebo v listinné podobě u místně příslušného stavebního úřadu.

Formulář žádosti stanoví prováděcí právní předpis. Společně s podáním žádosti stavebník vkládá projektovou dokumentaci nebo dokumentaci pro povolení záměru do evidence elektronických dokumentací. K žádosti přikládá další předepisované přílohy, přičemž platí, že pokud stavebník k žádosti nepřiloží vyžadované vyjádření, koordinované vyjádření nebo závazné stanovisko dotčeného orgánu, stavební úřad si je zajistí sám. V případě jiných vad či nedostatků žádosti o povolení záměru stavební úřad stavebníka vyzve k jejich odstranění.

Doručením žádosti stavebnímu úřadu je řízení o povolení záměru zahájeno, a po jejím doručení, či příp. odstranění jejích vad, stavební úřad do 7 dnů *vyrozumí* účastníky i veřejnost o jeho *zahájení*.

Při vymezení účastníků řízení o povolení záměru nový stavební zákon rozšiřuje jejich okruh o *obec, na jejímž území má být záměr uskutečněn*. Podle stávající úpravy postavení účastníka takové obci přísluší v územním řízení o umístění stavby, popř. ve společném územním a stavebním řízení. V samotném, či samostatném, stavebním řízení takové obci postavení účastníka řízení v současnosti nepřísluší.

Vzhledem k tomu, že otázky posuzované dosud v územním řízení jsou nově integrovány do „řízení o povolení záměru“, bylo třeba okruh účastníků takto rozšířit. Výkladem je přitom třeba dovodit, že takovéto účastenství obce má daným obcím sloužit k hájení důležitých *samosprávných zájmů*.

Pokud to povaha záměru vyžaduje, stavební úřad nařídí *ústní jednání*, o němž vyrozumí účastníky řízení a dotčené orgány. Účastníci řízení mají právo při ústním jednání podávat námítky, ostatní veřejnost je oprávněna uplatňovat připomínky.

²⁴ Vydání vyjádření, popř. koordinovaného vyjádření, či závazného stanoviska dotčeného orgánu je vázáno na lhůtu do 30 dnů ode dne doručení žádosti s příp. prodloužením této lhůty o dalších 30 dnů.

V řízeních bez ústního jednání musí stavební úřad ve vyrozumění o zahájení řízení stanovit účastníkům lhůtu k podání námitek, která nesmí být kratší než 15 dnů od tohoto vyrozumění. Uplatňování připomínek je spojeno toliko s případy, kdy či kde je nařízeno ústní jednání.

Poznamenat je třeba i to, že jak pro podávání vyjádření, koordinovaných vyjádření či závazných stanovisek dotčených orgánů, tak i pro uplatňování námitek či připomínek, také platí poměrně přísně nastavená tzv. *zásada koncentrace*, což znamená, že pokud nebudou uplatněny ve stanovených lhůtách, potom se k nim až na výjimky již nepřihlíží.

Po posouzení záměru stavební úřad ve věci rozhodne, přičemž ze zákonné úpravy plyne, že tak má učinit bezodkladně, a to v případě jednoduché stavby *ve lhůtě* do 30 dnů od zahájení řízení, v ostatních případech potom ve lhůtě do 60 dnů od zahájení řízení. V případě záměrů EIA zákon potom stanoví lhůtu do 120 dnů od zahájení řízení.

Výjimečně, a to ve složitých případech nebo v řízeních s velkým počtem účastníků lze tyto lhůty prodloužit usnesením vždy daného stavebního úřadu, a to až o 30, resp. 60 dnů.

V případě tzv. *zrychlených řízení* se povolení vydává jako první úkon stavebního úřadu při splnění jmenovitých podmínek, a to: stavebník o vydání rozhodnutí ve zrychleném řízení požádal, a obec, na jejímž území má být stavba nebo zařízení uskutečněna, má vydán územní plán, nejde o záměr EIA, nejde o záměr vyžadující povolení výjimky nebo stanovení odchýlného postupu podle zákona o ochraně přírody a krajiny, stavba splňuje obecně předepisované požadavky na stavební záměr (§ 193), a stavebník podal bezvadnou žádost, doložil souhlasy účastníků řízení se záměrem, vyznačené na situačním výkresu dokumentace. Povolení záměru (ať již vydané v „běžném“ či zrychleném řízení) se *doručuje* účastníkům řízení a dotčeným orgánům.

Vydané povolení lze přirozeně napadnout odvoláním, přičemž nový stavební zákon pro takové *odvolací řízení* zavedl specifické pravidlo. Jmenovitě platí, že pokud odvolací správní orgán dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí vydané v řízení o žádosti je v rozporu s právními předpisy nebo že je nesprávné, napadené rozhodnutí nebo jeho část *změní*.

Do budoucna tak nebude pro tyto případy přicházet v úvahu pravidlo ze správního řádu, v jehož smyslu může odvolací orgán dle vlastní úvahy dané rozhodnutí také zrušit a věc vrátit správnímu orgánu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí. Další významnou novinkou v tomto směru také je, že pokud bude i odvolání podáno účastníkem řízení, který udělil souhlas s povolením záměru, odvolací správní orgán nebude přihlížet k té části obsahu odvolání, která směřuje proti tomu, s čím účastník řízení v jeho průběhu souhlasil.

Pravomocné povolení záměru obecně platí 2 roky ode dne jeho právní moci, přičemž stavební úřad může v odůvodněných případech stanovit delší dobu jeho platnosti, a to až do 5 let. Jestliže nebylo ve stanovené lhůtě započato s uskutečňováním povoleného záměru, povolení pozbývá platnosti. Pokud však tomu bylo naopak a provádění povoleného záměru bylo v době platnosti jeho povolení započato, *doba platnosti povolení* se automaticky prodlužuje na 10 let ode dne právní moci povolení.

Užívání dokončených staveb je stávající právní úpravou v aktuálním znění vázáno na *kolaudační souhlas*, či na *kolaudační rozhodnutí*, vydávané v kolaudačním řízení. Tento režim nová právní úprava částečně opouští, když pro příště nepočítá s možností kolaudace cestou vydání *kolaudačního souhlasu*. Nově bude přicházet v úvahu *kolaudace* staveb výlučně cestou kolaudačního řízení, s vydáním kolaudačního rozhodnutí.

Účastníky kolaudačního řízení jsou, a to shodně jako dosud, stavebník a vlastník stavby (pokud je odlišný od stavebníka).

Nový stavební zákon ve spojení s kolaudací vychází z pravidla, že stavbu, která vyžaduje povolení, lze užívat jen na základě *kolaudačního rozhodnutí*, a to jen k účelu vymezenému v takovém rozhodnutí. Ve spojení s tím diferencuje u tzv. jednoduchých staveb, které kolaudační rozhodnutí vyžadují, a které kolaudační rozhodnutí naopak nevyžadují.²⁵

Pro kolaudační řízení, tj. u staveb, které *kolaudační rozhodnutí vyžadují*, stavební úřad, je-li to nezbytné pro ověření skutečného provedení stavby, nařídí závěrečnou kontrolní prohlídku. Dosud platí, že u kolaudačního řízení musí být závěrečná kontrolní prohlídka provedena vždy. Celé kolaudační řízení je přitom nově striktně svázáno lhůtami. Stávající právní úprava takto striktní není. Závěrečná kontrolní prohlídka přitom musí být provedena do 30 dnů od podání úplné žádosti o vydání kolaudačního rozhodnutí nebo ode dne doplnění nebo odstranění vad žádosti, a pokud jsou splněny podmínky pro zkolaudování stavby, stavební úřad následně ve lhůtě 15 dnů ode dne provedení závěrečné kontrolní prohlídky vydá kolaudační rozhodnutí, kterým užívání stavby k určenému účelu povolí.

²⁵ K tomu § 230 odst. 2 nového stavebního zákona, ve spojení s jeho přílohou č. 2.

Pro kolaudační řízení platí, že pokud je k žádosti o vydání kolaudačního rozhodnutí přiložen *odborný posudek autorizovaného inspektora*²⁶ o ověření souladu skutečného provedení stavby s jejím povolením a její způsobilosti k užívání, stavební úřad může upustit od závěrečné kontrolní prohlídky. Možnost využití odborného posudku autorizovaného inspektora pro kolaudaci stavby podle stávající úpravy platí jen při vydávání kolaudačního souhlasu, kterýžto režim kolaudace nová úprava opouští.

Nový stavební zákona dále také zavádí pravidlo, že v případech, kdy stavební úřad neprovádí závěrečnou kontrolní prohlídku (a to ať již proto, že to neshledal nezbytné pro ověření skutečného provedení stavby, nebo proto, že má za dostatečný odborný posudek autorizovaného inspektora), vydá kolaudační rozhodnutí jako první úkon stavebního úřadu v řízení do 15 dnů od podání žádosti. Kolaudační rozhodnutí se doručuje účastníkům řízení a dotčeným orgánům.

Stavby, které *nevyžadují kolaudační rozhodnutí*, lze užívat ihned po jejich dokončení, a to taktéž pouze v souladu s účelem vymezeným v povolení stavby. Podmínkou pro započetí užívání takových staveb je toliko to, že jejich dokončení je stavebník povinen neprodleně oznámit stavebnímu úřadu.

U dokončených užívaných staveb i nová právní úprava zachovává možnost změn či ***změny v užívání stavby***. Tu je možné povolit na žádost u těch staveb, které byly kolaudovány, a u nichž současně požadovaná změna není podmíněna úpravou stavby, která by vyžadovala povolení.

Důsledkem povolení změny v užívání stavby je současně změna v obsahu původního kolaudačního rozhodnutí. Právní úprava k tomu stanoví, že dnem nabytí právní moci povolení o změně v užívání stavby se kolaudační rozhodnutí v rozsahu povolené změny ruší.

S otázkami spojenými s *užíváním staveb* dále souvisí i instituty ***předčasného užívání stavby*** a ***zkušebního provozu***, a to v obou případech ještě před kolaudací stavby. Oba tyto instituty zná i stávající úprava, a to v zásadě pro obdobné účely. Nicméně novem nového stavebního zákona je, že v jeho provedení jsou možné *doby trvání* předčasného užívání i zkušebního provozu, na rozdíl od úpravy stávající, zastropovány.

²⁶ Autorizovaný inspektor podle § 276 nového stavebního zákona toliko: 1) vydává odborné posudky autorizovaného inspektora pro účely kolaudace staveb a 2) vydává odborné posudky pro účely posouzení souladu projektové dokumentace nebo dokumentace jednoduchých staveb uvedených v odstavci 1 písm. e) až n) a odstavci 2 přílohy č. 2 ke stavebnímu zákonu s požadavky na výstavbu, popřípadě technickými předpisy a technickými normami. Autorizovaní inspektoři již nebudou vydávat *certifikáty*, které nahrazují stavební povolení.

V případě předčasného užívání stavby toto nově nemůže být povoleno na dobu delší než 1 rok, v případě zkušebního provozu nová úprava také počítá s dobou do 1 roku, přičemž připouští její prodloužení nejdéle na dobu 3 let. Takovou (a ani jinou) časovou limitaci maximální doby trvání *předčasného užívání stavby* či jejího *zkušebního provozu* stávající úprava neobsahuje.

Stavební řád dále obsahuje rovněž i úpravu problematiky *odstraňování staveb a terénních úprav*. Tato úprava v novém stavebním zákoně v zásadě principiálně koresponduje právní úpravě dosavadní, s určitými změnami či upřesněními v jednotlivostech. Výslovně platí, že stavbu, která podléhá povolení nebo obsahuje azbest, je možné odstranit pouze na základě *povolení odstranění stavby*, a stejně tak platí, že za zákonem stanovených podmínek (vadný technický či právní stav stavby) může stavební úřad *nařídít odstranění stavby* z moci úřední, a to z velké míry z obdobných důvodů jako dosud.²⁷

Nový je důvod nařízení odstranění stavby, spočívající v tom, že jde o stavbu, která nebyla dokončena v době platnosti povolení.²⁸ Odstranit stavbu stavební úřad nařizuje stavebníkovi či vlastníkovi stavby.

V případě stavby prováděné nebo provedené bez povolení anebo v rozporu s ním lze stavbu dodatečně povolit, pokud stavba splňuje obecně předepisované požadavky na stavební záměr (§ 193) a povinný prokáže, že

- jednal v dobré víře,
- stavba nevyžaduje povolení výjimky z požadavků na výstavbu a
- uhradil ve stanovené lhůtě pokutu za přestupek podle tohoto zákona spočívající v tom, že provedl stavbu bez povolení nebo v rozporu s ním, byla-li uložena.

Ve spojení se změnami, které přinesl nový stavební zákon v celé části nazvané *stavební řád*, nelze ani tady také nepoukázat na *přechodná ustanovení ke stavebnímu řádu*.²⁹ Základním pravidlem v tomto směru je, že *řízení a postupy zahájené přede dnem nabytí účinnosti nového stavebního zákona se dokončí již podle tohoto nového zákona*, a to s tím, že je dokončí stavební úřad, který se stal nově příslušným stavebním úřadem.

²⁷ § 250 nového stavebního zákona.

²⁸ To souvisí se záměrem zákonodárce snižovat délku rozestavenosti staveb maximálně na 10 let, a to ve spojení s výše zmíněným pravidlem, v jehož smyslu se doba platnosti povolení záměru, jehož provádění bylo započato v základní době platnosti jeho povolení, automaticky prodlužuje na 10 let ode dne právní moci povolení.

²⁹ § 330 nového stavebního zákona.

Pokud jde o lhůty pro vydání rozhodnutí a provedení jiných úkonů, ta se pro tyto účely prodlužují na dvojnásobek.

V případech řízení a postupů zahájených přede dnem nabytí účinnosti nového stavebního zákona, které se týkají záměrů, u nichž není vyžadováno povolení záměru, jiné rozhodnutí nebo úkon podle tohoto zákona, stavební úřad tato řízení usnesením zastaví. Proti takovým usnesením nová právní úprava vylučuje odvolání.

Ve spojení se skutečností, že nová právní úprava opouští samostatné územní rozhodování, potom přechodná ustanovení stanoví, že pravomocné územní rozhodnutí o umístění stavby, účinný územní souhlas a účinná veřejnoprávní smlouva nahrazující územní rozhodnutí o umístění stavby se považují za *rozhodnutí v části věci* v řízení o povolení záměru podle nového stavebního zákona.

Dále podle přechodných ustanovení nového stavebního zákona rovněž platí, že účinný společný územní souhlas a souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru, pravomocné stavební povolení, společné povolení, společné povolení s posouzením vlivů na životní prostředí, oznámení stavebního záměru s certifikátem stavebního inspektora a účinná veřejnoprávní smlouva nahrazující stavební povolení a účinná veřejnoprávní smlouva nahrazující společné územní rozhodnutí a stavební povolení se považují za *povolení záměru* podle tohoto zákona.

Přechodná ustanovení se vyjadřují i k *podkladům pro rozhodnutí*, a to tak, že závazná stanoviska, stanoviska, souhlasy, popřípadě rozhodnutí dotčených orgánů, stanoviska vlastníků veřejné dopravní nebo technické infrastruktury a jiná vyjádření vydaná přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považují za podklady pro vydání rozhodnutí v řízeních podle tohoto zákona. Tyto podklady stavební úřad přitom nijak nepřezkoumává a jimi chráněné veřejné zájmy znovu neposuzuje. Pokud jde o účinné *kolaudační souhlasy*, pro ty potom platí, že se považují za kolaudační rozhodnutí podle nového stavebního zákona.

5. DALŠÍ VYBRANÉ OTÁZKY STAVEBNÍHO ZÁKONA

Na prvním místě je to reflexe tzv. *digitalizace veřejné správy*, s promítnutím na problematiku územního plánování a stavebního řádu. Nový stavební zákon tak v návaznosti na zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů a na zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, zavádí *informační systém stavební správy* (jímž rozumí „informační systémy veřejné správy ve věcech územního plánování a stavebního řádu“).

Ve smyslu této úpravy tak nový stavební zákona vymezuje:

- portál stavebníka,
- národní geoportál územního plánování,
- evidenci stavebních postupů,
- evidenci elektronických dokumentací,
- informační systém identifikačního čísla stavby,
- informační systém stavebního řízení.

Posláním a smyslem úpravy *informačního systému stavební správy* je umožnit stavebníkům činit digitální úkony vůči stavebním úřadům a dotčeným orgánům, zpřístupnit evidenci územně plánovací činnosti, zpřehlednit a zpřístupnit údaje o stavebních postupech a elektronických dokumentacích, evidovat popisné údaje o stavbách a zařízeních a usnadnit tak jejich identifikaci, jakož i zpřehlednit informace o stavebních řízeních.

Dále je třeba zmínit, že nový stavební zákon také klade zvýšený důraz na **kontrolu a opatření k nápravě**. Úprava do určité míry diferencuje mezi pravidly pro kontrolu *ve věcech územního plánování*, a dále pro kontrolu *ve věcech stavebního řádu*. Nový stavební zákon v daných souvislostech vymezuje jak působnost jmenovitých orgánů při kontrole, tak také její předmět, stejně jako v úvahu přicházející nápravná opatření. Ve spojení s tím mj. také zakotvuje, jaká opatření, ve spojení s opatřeními k nápravě, lze nařídit ve vztahu k sousedním pozemkům nebo stavbám.

Součástí právní úpravy obsažené v novém stavebním zákoně je, a to do značné míry obdobně jako dosud, i stanovení sankčních postihů za porušení povinností, předepsaných stavebními předpisy.

Daná právní úprava míří na porušení povinností, která mají povahu **přestupků**. Jejich subjekty mohou být jak *osoby fyzické* v běžném občanském postavení, tak i podnikající fyzické osoby, stejně jako nepodnikající i podnikající *právnícké osoby*. Nadále nový stavební zákon také počítá se skutkovými podstatami přestupků, jichž se jako jejich subjekty mohou dopustit jen tzv. vybrané osoby, jako např. stavebník, zhotovitel, vlastník stavby, vlastník technické nebo dopravní infrastruktury apod.

Novinkou je zejména *zprísnění pokut za přestupky*, a to tak, že nový stavební zákon u vybraných skutkových podstat přestupků posouvá hranici nejvyšších možných pokut ze stávajících 2 000 000 Kč na 4 000 000 Kč. Další změnou je potom skutečnost, že nový stavební zákon *vypouští* institut tzv. *pořádkové pokuty*. Pokud jde o příslušnost k vyřizování přestupků v režimu nového stavebního zákona, daná úprava vcelku logicky stanoví, že příslušnými orgány jsou *stavební úřady* v jejich pojetí podle nového stavebního zákona.

Z dalších otázek či institutů v režimu stavebního zákona je třeba dále ještě poukázat také na nově zaváděná specifika **soudního přezkumu** aktů, vydávaných v jeho režimu. Ve *věcech územního plánování* se především výslovně zachovává pravidlo ze stávající právní úpravy, podle něhož je k řízení o zrušení *územního rozvojového plánu* nebo jeho části je příslušný *Nejvyšší správní soud*.

Dále se potom územního plánování týká nově koncipované pravidlo, v jehož smyslu je *návrh na zrušení opatření obecné povahy* nebo jeho části (mj.) *nepřípustný*, obsahuje-li pouze důvody, které navrhovatel neuplatnil v řízení o vydání opatření obecné povahy, ač tak učinit mohl. Výjimkou jsou případy, kdy dané patření obecné povahy podléhalo posouzení vlivů na životní prostředí.

Ve *věcech stavebního řádu* potom nový stavební zákon pro jejich soudní přezkum přináší novinek více. Především se zkracuje *lhůta pro podání žaloby*. Žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat nejpozději do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno. Naproti tomu rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky nebo ji rozšířit o další žalobní body může žalobce ve lhůtě 2 měsíců poté, kdy mu bylo rozhodnutí oznámeno. Zvláštní pravidlo nový stavební zákon zavádí, a to obdobně jako ve věcech územního plánování, také pro nepřípustnost podání takové žaloby. Jmenovitě bude nově platit, že žaloba proti rozhodnutí stavebního úřadu je *nepřípustná*, obsahuje-li pouze skutkové a právní důvody, které žalobce neuplatnil v řízení o odvolání, ač tak učinit mohl.

Výjimkou jsou žaloby proti rozhodnutí, která byla vydána v řízení zahájeném z moci úřední, anebo kterými byly povoleny stavby podléhající posouzení vlivů na životní prostředí. Z dalších výjimek u soudního přezkumu rozhodnutí stavebního úřadu je potom třeba ještě poukázat na nově zaváděné poměrně průlomové pravidlo pro správní soudnictví, a to jmenovitě to, že pokud je žaloba důvodná, a bez dalšího dokazování je zcela zřejmé, jak by v případě jeho zrušení a vrácení stavebnímu úřadu k dalšímu řízení musel stavební úřad rozhodnout, a navrhl-li takový postup žalobce nebo osoba zúčastněná na řízení, může soud rozsudkem napadené rozhodnutí *změnit*.

Současně se nabízí poznamenat, že pravidla *soudního přezkumu* byla v daných souvislostech (tj. ve vztahu k aktům, vydávaným v režimu stavebního zákona, popř. i v režimu úzce souvisejícího tzv. liniového zákona) změněna také ve spojení s novelizací právních předpisů tzv. doprovodným zákonem (zákon č. 284/2021 Sb.) k novému stavebnímu zákonu. Touto cestou se potom přímo do *soudního řádu správního* včlenilo pravidlo, které stanoví, že ve věcech, ve kterých rozhodl nebo měl rozhodnout v prvním stupni Nejvyšší stavební úřad nebo Specializovaný a odvolací stavební úřad, je k řízení příslušný *Krajský soud v Ostravě*, u něhož potom vede řízení o těchto žalobách specializovaný senát.

Za zmínku ve spojení s pravidly soudního přezkumu na daném úseku také stojí i to, že nový stavební zákon (vedle toho, co změnil či přidal) na druhé straně *opustil pravidlo*, podle něhož může podle stávající úpravy Ministerstvo pro místní rozvoj (jako příslušný ústřední správní úřad) za zákonem stanovených podmínek *podat žalobu* proti tzv. *společným povolením* u vybraných staveb pro jejich rozpor s předpisovanými závaznými stanovisky orgánu územního plánování³⁰ (a to jako tzv. *žalobu k ochraně veřejného zájmu*).

³⁰ § 94p odst. 6 a § 94y odst. 7 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve spojení s jeho § 96b. Toto pravidlo bylo do stavebního zákona včleněno relativně nedávno, a to novelizujícím zákonem č. 225/2017 Sb., s účinností od 1. 1. 2018. K opuštění tohoto režimu možného soudního přezkumu novým stavebním zákonem (jinak by tato zvláštní žalobní legitimace zřejmě přešla na Nejvyšší stavební úřad) pak zjevně dochází z toho důvodu, že nový stavební zákon se samostatnými závaznými stanovisky orgánů územního plánování, tak jak je mám na mysli § 96b stávajícího stavebního zákona, již nepočítá.

6. ZÁVĚR

Ze shora provedeného, ve své podstatě velmi stručného a také značně zjednodušeného, představení změn v naší nové úpravě veřejného stavebního práva myslím zřetelně vyplývá, že jde skutečně o zásadní posun v obsahu a poslání pozitivně právní úpravy na tomto úseku.

Sympatické na této úpravě zejména je, že zřetelně cílí ke zpřehlednění a *zoperativnění* upravovaných postupů, a tedy i k jejich tolik požadovanému zrychlení. To vše ve značné míře v návaznosti na *správní řád*, s využitím úpravy nejen *správního řízení*, ale i se zachováním využití úpravy poměrně osvědčeného institutu *opatření obecné povahy*. Aniž bychom na tomto místě chtěli podceňovat význam souvislostí nové stavebně právní úpravy s jinými souvisejícími zákonnými úpravami (zejména v oblasti veřejného práva), zdá se již nyní více než jednoznačné, že úspěšná aplikace nového stavebního práva, vedle zvládnutí jeho samého, bude v situaci, kdy nový stavební zákon počítá se značným subsidiárním využitím *správního řádu*, ve značné míře ovlivňována právě i zvládnutím, či zvládnutím, vzájemných souvislostí obou těchto úprav. Lze si tedy proto jen přát, aby novému stavebnímu zákonu byla věnována náležitá pozornost i s vědomím této skutečnosti.

Jinak se zdá, že nový stavební zákon jako celek, přes některé ve veřejném prostoru prezentované názorové výhrady k němu, většinově dostal příslušným očekáváním, přičemž přirozeně teprve vlastní praxe veřejného stavebního práva ukáže, nakolik a jak rychle se podaří naplnit všechny konkrétní představy a zamýšlené cíle.

Abstrakt:

Text seznamuje s novými stavebním zákonem z roku 2021. Popisuje zásadní rozdíly nové právní úpravy ve srovnání s předchozím stavebním zákonem z roku 2006. Především je zaměřen na novou organizaci stavební správy.

Klíčová slova: *stavební zákon.*

Abstract:

New Construction Act

The text acquaints with the new construction law from 2021. It describes the fundamental differences of the new legislation in comparison with the previous construction law from 2006. It is primarily focused on the new organization of the construction administration.

Key words: *construction act.*

JEL: *H83.*

Prof. JUDr. Petr Průcha CSc. – Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra správního práva a správní vědy, Veveří 70, 611 80 Brno, petr.prucha@law.muni.cz

NAHRÁVÁNÍ JEDNÁNÍ ORGÁNŮ PROFESNÍCH NA PŘÍKLADU ADVOKÁTNÍ

Petr Kolman

1. ÚVOD

Advokacii můžeme definovat jako univerzální právní profesi. Advokacie samozřejmě nepatří do systému státních orgánů, přesto má nezastupitelnou úlohu při ochraně a aplikaci práva v nejširším slova smyslu. Nejdůležitější úlohou advokacie je ochrana práva a poskytování právní pomoci těm, kterým hrozí nebo již byla způsobena škoda na jejich právech a právem chráněných zájmech.¹

Mezi nároky na advokáty legitimně kladené nespadá pouze dosažené a celoživotně doplňované vzdělání, bezúhonnost ale i vysoká morální a etická úroveň. Dopustí-li se advokát² závažného nebo opětovného zaviněného porušení povinností stanovených zákonem o advokacii nebo zvláštním zákonem (s výjimkou zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu) nebo stavovským předpisem, jedná se o kárné provinění, které následně řeší příslušný kárný senát.³ Kárná komise je jedním z orgánů advokátní komory. Má 83 členů volených sněmem, kteří ze svých řad volí a odvolávají předsedu kárné komise. Ten pak v konkrétních kárných řízeních jmenuje z členů kárné komise členy tříčlenných kárných senátů.⁴

¹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; MACKOVÁ, Alena; VYCHOPENĚ, Martin. *Advokátní právo*. Praha: C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-659-3, s. 4 a násl.

Latinské „advocatus“ znamená v českém překladu přivolaný. Význam slova se v průběhu dějin měnil. Ve středověké latině byli jako advocati označováni i jiní právníci či osoby v různých soudních či správních funkcích – viz blíže BALÍK, Stanislav. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009, ISBN 978-80-7035-427-8, s. 11.

² Totéž se týká i advokátních koncipientů a koncipientek

³ VALIŠOVÁ Vladana. Zvukový záznam z jednání kárného řízení ČAK, Advokátní deník, Praha: ČAK, 20. 4. 2021, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/20/zvukovy-zaznam-z-jednani-karneho-rizeni-cak/>.

⁴ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii. Vyhláška č. 244/1996 Sb., kterou se stanoví kárný řád.

2. POŘIZOVÁNÍ NAHRÁVEK

V následujícím textu se budeme zabírat otázkou, zda si advokát může legálně pořizovat při kárném jednání, které je s ním vedeno, zvukový (popřípadě obrazový) záznam. Jde o zajímavou otázku, jelikož zákon o advokacii ani advokátní kárný řád ji výslovně neřeší.

V praxi se vyskytují časté názory, že „kárně projednávaný advokát“ si nesmí jednání nahrávat (v audio ani ve video podobě), jelikož by tím byla údajně narušena neveřejnost správního řízení.⁵ Dodejme, že kárné řízení před profesními komorami (včetně té advokátní) možno pokládat za správní řízení *sui generis*, jelikož kárný senát, zde vystupuje v nadřazeném (vrchnostenském) postavení. Tedy v postavení nerovném, které je tolik typické pro správní (administrativní) řízení. S tím, že se jedná o neveřejné správní řízení, se autor tohoto textu ztotožňuje (určitě nejde a nemůže jít o řízení soukromoprávní), nicméně úskalí zákazu vidí jinde. Musíme rozlišovat, zda si účastník řízení pouze nahraje a zda bude nahrávku následně publikovat. Pakliže je nahrávka pořizena, avšak není s ní nijak dále nakládáno, tak samotným jejím pořizením z povahy věci nemůže být neveřejnost kárného řízení narušena.

Jinak vyjádřeno pouhopouhým pořizením zvukového záznamu z ústního jednání se nestává jednání veřejným, neboť i nadále se jej mohou kromě úředních osob (členů kárného senátu a zapisovatele) účastnit jen účastníci řízení či jiné dotčené osoby.⁶ Nikoliv tedy veřejnost bez omezení.

3. ZÁVĚR

Docházíme k závěru, že v rámci kárných řízení u profesních komor (nejen u advokátní) by se nemělo zakazovat účastníkům nahrávání jednání orgánů těchto komor. Mimo jiné to posiluje právní jistotu účastníků, kteří následně mohou nahrávku z jednání pro vlastní účely analyzovat a popřípadě se i lépe poučit z chyb, které jsou jim stavovskými orgány vytýkány.

⁵ Zásada neveřejnosti jednání ve správním řízení (§ 49 odst. 2 správního řádu) neznámá, že by úkonu nemohl být ze strany správního orgánu přítomen někdo jiný než úřední osoba (§ 14 odst. 1 správního řádu). Z racionálního důvodu a pro realizaci legitimního účelu se jej mohou účastnit též další osoby, jako jsou např. zapisovatelé, technický personál, stážisté, kolegové, v jejichž případě se nejedná o veřejnost. Vždy je třeba individuálně posuzovat, zdali je účast takových osob *přiměřená*, má ospravedlnitelný důvod a nežádoucím způsobem nezasahuje do provádění úkonu; tyto osoby přitom nemohou nijak zasahovat do průběhu daného úkonu. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2019, čj. 2 As 429/2018-25)

⁶ V případě kárného řízení se jedná o osoby uvedené v § 13 odst. 1 advokátního kárného řádu. K obdobnému závěru dochází i Vališová V., (op.cit.výše).

V případě „odstíhání“ za kárné provinění, je v účastníku posílána důvěra ve férový kárný proces, tedy lidověji řečeno: že byly jeho závadné skutky kárně sankcionovány zcela po právu.

Ostatně proti správnímu rozhodnutí kárného senátu se může účastník následně bránit u příslušného soudu, a například při nedbalejší protokolaci ze strany kárného stavovského orgánu se zvuková nahrávka pořízená účastníkem může v rámci soudního řízení stát vysoce užitečnou a důležitou. A může tedy posloužit k lepšímu naplnění zásady materiální pravdy.

Skutečnost že si účastník může pořídit nahrávku, ještě neznamená, že ji může legálně bez souhlasu správního orgánu publikovat – např. v médiích či na sociálních sítích. Máme jednoznačně za to, že publikace nahrávky by byla nezákonná. A to samozřejmě ještě nehovoříme o nějak denunciačně poupravených nahrávkách, tam by byla hranice protiprávnosti překročena ještě znatelněji. Na úplný závěr nutno konstatovat, že pořízením předmětné nahrávky jednání nesmí být narušena důstojnost a plynulost správního (kárného) jednání.

Literatura:

BALÍK, Stanislav. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009, ISBN 978-80-7035-427-8.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; MACKOVÁ, Alena; VYCHOPENĚ, Martin. *Advokátní právo*. Praha: C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-659-3.

VALIŠOVÁ, Vladana. Zvukový záznam z jednání kárného řízení ČAK, *Advokátní deník*, Praha: ČAK, 20. 4. 2021, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/20/zvukovy-zaznam-z-jednani-karneho-rizeni-cak/>.

Abstrakt:

Článek je z oblasti správního práva. A to z oblasti profesní samosprávy. Text analyticky řeší otázku, zda si advokát může legálně pořizovat při kárném jednání, které je s ním vedeno, zvukový (popřípadě obrazový) záznam. Jde o zajímavou a důležitou otázku, jelikož zákon o advokacii ani advokátní kárný řád ji nijak výslovně neřeší. Autor dochází k závěru, že takové nahrávky pořizovat možno.

Klíčová slova: *advokacie, správní řízení, nahrávka, kárné řízení.*

Abstract:

On the Subject of Recording Options Conduct Professional Associations, Including Advocacy

The presented article is in the field of administrative law. And that in the field of professional self-government. The text analytically addresses the question of whether a lawyer can legally acquire an audio (or video) recording during the disciplinary proceedings that are conducted with him. This is an interesting and important issue, as neither the Advocacy Act nor the Advocate Disciplinary Code explicitly addresses it. The author concludes that such recordings can be made.

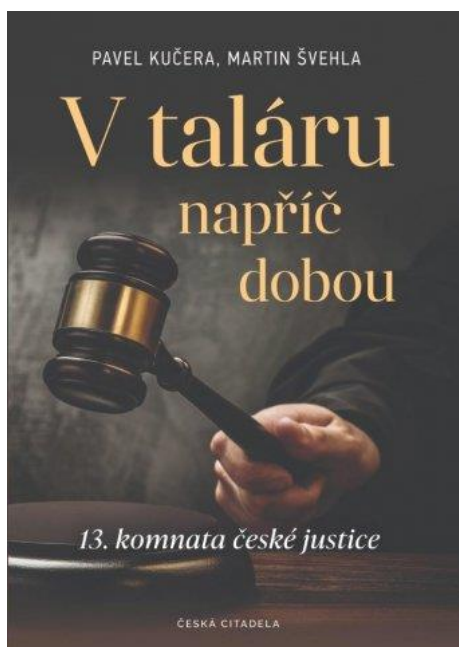
Key words: *advocacy, administrative proceedings, recording, disciplinary proceedings.*

JUDr. Petr Kolman Ph.D. – AMBIS Vysoká škola, Lindnerova 1, Praha,
petr.kolman@ambis.cz.

PAVEL KUČERA, MARTIN ŠVEHLA: V TALÁRU NAPŘÍČ

DOBOU

Zdeněk Koudelka

Česká citadela s.r.o. Praha, ISBN 978-80-88382-18-8, 200 stran.

Kniha je autorským počinem bývalého místopředsedy Nejvyššího soudu Pavla Kučery a bývalého mluvčího tohoto soudu a dříve i České národní banky Martina Švehly. Je i vzpomínkou na prvního autora, který zesnul 23. 7. 2019.

Pavel Kučera zářil v české a moravské justici jako kometa. Celoživotně s ní byl spjat a i po odchodu do soudcovského důchodu po dovršení zákonné hranice ukončení funkce soudce na Silvestra roku, v němž dosáhl 70 let, tedy 31. 12. 2010, nadále působil jako

advokát v Praze až do své smrti. Kniha jeho vzpomínek není jen knihou o něm, ale o řadě dalších lidí, kteří prošli naší justicí.

Kniha je kromě prologu a závěru rozdělena do 12 kapitol popisujících životní dráhu muže, který žil justicí. Přitom přičichl i k jiné velmi zajímavé pozici, a to zástupce vedoucího Kanceláře prezidenta republiky Václava Havla. Velmi zajímavé jsou i jeho postřehy o ostatních justičních osobách oné doby – Otakara Motejla, Elišky Wagnerové, Ivy Brožové či Marii Benešové.

Místopředseda Nejvyššího soudu Pavel Kučera se narodil 11. 2. 1940 v Kladně. Zde chodil do základní školy a vystudoval Střední všeobecně vzdělávací školu (Gymnázium Kladno). Kladeňákem zůstal po celou dobu, byť profesně působil jak v Kladně, tak i v Praze a v Brně. Bydlel v Kladně-Kročehlavech, Antonína Dvořáka 896, kde žil po celý svůj život.

Tři semestry studoval Vysokou školu ekonomickou v Praze. Studia nedokončil a vykonal základní vojenskou službu. Po vojně začal v roce 1962 studovat Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kterou absolvoval v roce 1967. Od roku 1967 působil v kladenské poradně středočeského Krajského sdružení advokátů jako advokátní čekatel a po složení advokátních zkoušek 1969 jako advokát.

Dne 30. 6. 1972 byl zvolen Českou národní radou soudcem Okresního soudu v Kladně. Zde působil jako trestní soudce. Dne 16. 12. 1976 byl zvolen Českou národní radou soudcem střeďočeského Krajského soudu v Praze. Fakticky nastoupil počátkem roku 1977 a působil jako trestní soudce odvolací i nalézací agendy až do roku 1990. Roku 1980 získal titul doktor práv (JUDr.) na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Ženatý byl celkem třikrát, ale jen se dvěma ženami. Nejprve si vzal spolužačku, s níž se rozvedl. Roku 1965 a znovu v roce 1973 se oženil se svou druhou a poslední manželkou Zdeňkou, rozená Linhová (narozena 22. 3. 1943). Seznámili se na pražském letišti. Byla letuškou ČSA a on si jako student přivydělával coby řidič vozíku zásobujícího letadla jídlem. Po prvním sňatku se rozvedli, ale vzájemná přitažlivost je znovu svedla k sobě a manželství pak vydrželo až do smrti Pavla Kučery. I to dokresluje jeho zajímavý životní příběh. S manželkou Zdeňkou měl dceru Jitku (narozena 9. 11. 1966), která pracovala jako letuška ČSA a provdala se do Itálie. Měl dva vnuky – Matteo a Daniele, kteří žijí v Itálii.

Dne 1. 2. 1990 se z iniciativy prvního kancléře prezidenta Václava Havla, advokáta Josefa Lžičáře stal náměstkem vedoucího Kanceláře prezidenta republiky, kde působil až do 15. 4. 1991, kdy byla tato funkce zrušena. Dne 22. 5. 1991 byl na návrh Pavla Rychetského zvolen Federálním shromážděním soudcem československého Nejvyššího soudu a následně předsedou soudu Otakarem Motejlem jmenován předsedou jeho trestního kolegia. K 1. 1. 1993 se stal soudcem Nejvyššího soudu České republiky a 25. 2. 1993 byl jmenován prezidentem Václavem Havlem místopředsedou Nejvyššího soudu. Pavel Kučera spoluzaložil v roce 1996 časopis Trestní právo, kde vykonával funkci předsedy redakční rady v letech 1996-2017.

Po odchodu z Nejvyššího soudu vykonával od 1. 1. 2011 advokacii s úředním sídlem ve svém bydlišti, ale s faktickým umístěním kanceláře v Praze, Královodvorská 10. Jako advokát byl činný do posledního dne svého života. Pobíral sice penzi, ale nebyl skutečným důchodcem ani vteřinu. Neposkytoval přímé zastoupení před soudem, ale konzultoval řadu velkých případů své doby (kauza Zemků a předsedkyně Energetického regulačního úřadu Aleny Vitáskové, kauza poslanců Tluchoře, Šnajdra a Fuksy, Oleo Chemical atd.). Jeho sekretářkou na Nejvyšším soudě byla Monika Procházková, která s ním přešla do advokacie jako asistentka a pracovala s ním do posledního dne jeho života.

Pavel Kučera uměl stručně vystihnout právní podstatu věci. Byl demokratem, když za tvůrce právního řádu skutečně považoval volený parlament. Nebyl členem komunistické strany a nemusel měnit názory na rozdíl od některých právníků, kteří ovace na vedoucí úlohu komunistické strany a třídní povahu justice vyměnili po listopadu 1989 za pojmy materiální ohnisko ústavy a ducha zákonů maskující soudcovskou svévoli.

Nebál se své názory zastávat. Zloba vůči němu vyvstala, když publikoval s Jakubem Chromým právně perfektní text "K problematice předání trestní věci do ciziny" v časopise *Trestní právo* 6/2005, jenž se týkal kauzy katarského prince. Pavel Kučera se nezalekl a kritizoval manipulace v kauze Jiřího Čunka, když Okresní státní zastupitelství v Přerově mimo svou zákonnou působnost za podpory Krajského státního zastupitelství v Ostravě a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci rozjelo stíhání tehdejšího místopředsedy vlády Jiřího Čunka, které je příkladem trestního stíhání na objednávku.

Pavel Kučera spolupracoval se třemi předsedy Nejvyššího soudu – Otakarem Motejlem, Eliškou Wagnerovou a Ivou Brožovou. Funkční tandem s Motejlem (1993–98) nahradil neméně funkční tandem s Eliškou Wagnerovou (1998–2002), kdy se vzepřeli Otakaru Motejlovi v roli ministra spravedlnosti i jeho nástupci ministru Jaroslavu Burešovi a jejich plánům na nevhodnou reformu justice. Ovšem cenil si Burešových řídicích kvalit a podpořil jeho jmenování druhým místopředsedou Nejvyššího soudu. S tím však nesouhlasila další předsedkyně Iva Brožová. Jejich vztah tak směřoval k nedobrému konci, kdy Brožová na Pavla Kučera nakonec podala kárnou žalobu. Řízení bylo zastaveno rezignací Pavla Kučery, přičemž skončil na Nejvyšším soudu 31. 12. 2010, kdy ze zákona stejně končil z důvodu věku (70 let), a stal se advokátem.

Pavel Kučera byl člověkem, který mnohé lidi v justici stvořil. Přivedl na Nejvyšší soud jeho budoucího předsedu Pavla Šámala (předseda od 2014-20, ústavní soudce od 2020) i jeho budoucí manželku Miladu, doporučil ministrovi Otakaru Motejlovi Josefa Baxu na pozici jeho náměstka (později předseda Nejvyššího správního soudu 2003-18), Marii Benešovou na pozici nejvyšší státní zástupkyně (později ministryně spravedlnosti 2013–14 a od 2019), pomohl i Jaroslavu Fenykovi (náměstek nejvyšší státní zástupkyně 1999–2006, místopředseda Ústavního soudu od 2013) při jeho nástupu na Nejvyšší státní zastupitelství. Doporučil i Zdeňka Koudelku na pozici náměstka nejvyšší státní zástupkyně Renatě Vesecké v roce 2006.

Pavel Kučera měl dar velké družnosti. V jeho kanceláři se střídaly návštěvy, sotva jeden člověk odcházel, jiný přicházel. Vždy vyzařoval dobrou náladu a měl smysl pro humor, včetně sebeironie. Patřil k lidem řídicí se heslem: Svým smutkem neobtěžuji. Byl zapáleným tenistou a zakladatelem tenisového turnaje v Brně pro soudce Nejvyššího soudu o pohár předsedy Nejvyššího soudu. Sportu musel zanechat pro potíže s klouby. Na operaci však nechtěl, obával se toho, že při operaci usne a již se neprobudí. Byť byl Pavel Kučera velmi společenský, byl to abstinent.

Pavel Kučera zemřel náhle 23. 7. 2019 v Kladně ve věku 79 let. Zesnul ve spánku v noci z 22. na 23. 7. 2019. Pohřeb měl ve Velké obřadní síni krematoria Praha-Strašnice 29. 7. 2019. Na pohřbu promluvili předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal, bývalý soudce československého a slovenského Nejvyššího soudu Igor Burger, protikomunistický disident John Bok, bývalý ministr spravedlnosti Pavel Němec a advokát Zdeněk Koudelka.

Kniha *V taláru napříč dobou* se však nevěnuje jen mediálně známým osobnostem, ale i příběhům drobných lidí, kteří v průběhu profese Pavla Kučery jako trestního soudce před ním stanuli v roli obžalovaných. Velmi zajímavé jsou i jeho popisy případů, kdy vyslovil trest smrti, byť ani jeden nebyl vykonán. Až tragikomicky působí případ, kdy trest smrti požadoval samotný obžalovaný, byť tak ani neučinil prokurátor, a kdy tento rozsudek byl ihned pravomocný po rozhodnutí krajského soudu jako soudu prvního stupně, protože se všichni vzdali práva odvolání. I těmito lidským příběhy a ostudy se jedná o knihu mimořádně povedenou a čtivou.

IVAN HALÁSZ: REPUBLIKA SO SVÄTOU KORUNOU?

Zdeněk Koudelka

Svätá koruna, idea republiky a historická ústava v maďarskom právnom poriadku. Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2020, Praha, 132 stran, ISBN 978-80-87439-49-4.

Kniha je dalším autorským počinem vynikajícího znalce středoevropského ústavního práva Ivana Halásze, který využívá svých dokonalých jazykových znalostí i slovensko-maďarského původu. Autor žije v Budapešti, ale význačně akademicky působí na Slovensku, na Moravě, Slezsku, ba i v Čechách. Kniha kromě úvodu a závěru obsahuje čtyři kapitoly – 1. Svátá koruna v historii a ústavě, 2. Maďarské republikánské

tradice a otázka republiky, 3. Historická a chartální ústava, 4. Otázka oficiálního názvu maďarského státu od Rakousko-Uherska po současnost.

Hned na úvod autor zmiňuje, že zvláštnost pojmu Sváté koruny v uherském (maďarském) právním a státním pojetí nejbližší odpovídá v evropském kontextu pojem Koruny české či Svatováclavské koruny. I zde nebyla koruna označením jen pro nejvýznamnější korunovační klenot, ale i státněprávního pojmu. Ovšem v uherském případě šlo o podstatně významnější kategorii. Ale i Ústava ČR č. 1/1993 Sb. používá ve své preambuli pojem země Koruny české jako zdroj naší současné státnosti. Stejně tak je zmíněna Svátá koruna i v maďarském Základním zákoně z 25. 4. 2011. Rovněž blízké je i používány více názvů pro tentýž pojem – na naší straně Koruna česká či Svatováclavská koruna a na maďarské Svátá koruna, Uherská koruna či Svatoštěpánská koruna. Při čtení knihy si člověk více uvědomí, jak jsou naše dějiny propojeny i v ústavní rovině, včetně složitostí s názvem státu.

Kniha navíc moravskému, slezskému a českému čtenáři objasní pojem rozdílu historické maďarské ústavy a psaného základního zákona (chartální ústava).

Ovšem i zde lze najít podobnost z 19. století rozdílného právního přístupu zastánců koncepce rakouského ústavního práva (ústavověrní) a zastánců koncepce nezrušeného a trvajícího českého státního práva, či lépe řečeno státního práva svazku zemí Koruny české. Na první pohled je však pojetí chartální a historické ústavy ústavním právníkům na Moravě a v Čechách cizí. Jen si vzpomenou na nepsanou ústavu anglickou. Proto je kniha zdrojem pro ústavní právníky nejen o novodobé historii maďarského ústavního vývoje, ale i o maďarské ústavní současnosti.

Kniha obeznámí čtenáře se základními ústavními dějinami Maďarska 20. století, zvláště ústavně zajímavého období království bez krále regenta Miklóse Horthyho de Nagybánya. Rovněž se čtenář seznámí se základy revolučních právních změn po roce 1945, ale i 1989.

Lze říci, že maďarský ústavní vývoj je mimořádně zajímavý a pro moravského čtenáře se v něm objevují značné historické podobnosti. Kniha autora, který je domácí v maďarském, slovenském i moravském a slezském prostředí je tak úžasnou příležitostí bezprostředního seznámení s maďarskými státními reáliemi, zvláště pro ty, kteří kombinují zájem o ústavní právo se zájmem o historii státu.

NEW CHALLENGES OF CRISIS MANAGEMENT IN PUBLIC ADMINISTRATION

Jana Müllerová

1. INTRODUCTION

The system of crisis management in public administration has changed since the end of the Cold War in many ways. The key question is: Did it change enough to reflect actual challenges, global threats, regional problems and trends? Would it be willing and able to react on new threats including hacking, energetic or terrorist threats in effective way? What about current pandemic, massive illegal migration and economy issues? The brief review of last decades need to be done in order to understand the current state and to bring more light into the topic.

Probably the most important agenda is to prepare the citizen to deal with the crisis situations. We have neglected this part for thirty years. The current state of the epidemic that is taking place here today clearly shows this. The lack of twenty-first century security risk assessment is visible and appearing. We were well prepared for twentieth-century risks, and the government was able to respond to them. However, the situation has changed significantly and the risks of this century are completely different. There was a minimum progress in last thirty years in the field of the risk assessment.

Since the end of the last century, the category of so-called "new security risks" has been appearing more and more. The most common of these are international terrorism and terrorism in general, uncontrolled spread of WMD and sophisticated weapon systems, international organized crime and the internationalization of organized crime; drug proliferation and trafficking; legal and illegal immigration and problems related to the free migration of people, in particular within the Single European Area, vulnerability of information systems and possibilities of their misuse, natural and industrial disasters, threats to the raw material and national food security. When assessing security threats and risks in the Slovak Republic, it is important to respect the criterion of the possibility of their elimination and the state's response.

From this point of view, we then know the threats which cannot be influenced due to their size, geographical location and available resources of the Slovak Republic; which, in their elimination, require the intervention of the Armed Forces of the Slovak Republic as well as other forces e.g. the Police Corps and IRS units; which may endanger the lives and health of citizens and the functioning of the state and are eliminable without using the forces mentioned in the previous point.

In 1989, the political situation changed and the Additional Protocols to the Geneva Conventions were ratified. Euphoria ensues and civil defence is abandoned for a long time. Since 1993, the designation civil protection has been used, the Main Office of Civil Protection of the Czech Republic has been established, as a state administration body. In the same year is the Resolution of the Government of the Czech Republic No. 246/93, which established the principles of the integrated rescue system (IRS) and Civil Protection, which is considered part of it. In 1994, a new concept of population protection was adopted. According to her, the following main tasks were defined for the Ministry of Defence. Create an automated system of warnings and notifications, maintain a shelter fund and a state guarantee of security for individual protection. In 1994, the civil protection rescue units (formerly the military units of the CO) were transferred to the subordination of the Main Office of Civil Protection of the Czech Republic. To ensure the activities of the rescue services of the CO, a logistics base based in Olomouc was established. The primary task of the civil protection rescue services was to prepare for the implementation of rescue and urgent work in the protection of the population. A milestone for the development of CO in 2000 was the adoption of fundamental laws No. 238/00, 239 / 00, 240 / 00, which provided the basis for the activities of the Integrated Rescue System and Civil Protection. The General Directorate of the Fire and Rescue Service is established by merging the Fire and Rescue Service and the Civil Protection. Rescue services remained within the competence of the Ministry of Defence.

Since 1990, the transformation of civil defence has begun so that the newly created system can be used to deal with emergencies and not just for war. In 1993, the name was changed to "civil protection".

Since 1 January 2001, the concept of protection of the population has been newly introduced in the Czech Republic by Act No. 239/2000 Coll., On the Integrated Rescue System and on the Amendment of Certain Acts [4]. For the purposes of this Act, the protection of the population is understood as the fulfilment of civil protection tasks, in particular warning, evacuation, hiding and emergency survival of the population and other measures to ensure its life, health and property. The protection of the population includes civil protection tasks (civil protection) arising from international humanitarian law as defined by the Geneva Conventions.

Simultaneously with the adoption of this Act, the transfer of civil protection from the competence of the Ministry of Defense to the competence of the Ministry of the Interior (respectively the Fire and Rescue Service of the Czech Republic) was carried out.

As part of this reorganization, a problem arose as to who would ensure the tasks of protecting the population so that measures to protect lives, health and property could be implemented with standard everyday problems.

Military rescue units were reduced from the original five units (battalions) to two rescue companies. The so-called the non-military part of civil protection ceased to exist in fact. Moreover, its application, given the previous preparations for war and the time standards in which individual organizations would be able to provide assistance, was unrealistic. Although the legislation gave the possibility to create so-called civil protection facilities in municipalities and companies, which would fulfill the tasks of protecting the population for the benefit of its founder (municipalities, legal entities, natural persons engaged in business), this option was not implemented in practice.

Attention began to be paid to fire protection units (especially units of voluntary fire brigades of category V municipalities). Act No. 133/1985 Coll., On fire protection, imposes on fire protection units not only the obligation to perform tasks in the field of fire protection, but also in the field of protection of the population. In addition, fire protection units have an emergency exit system in place and virtually every municipality is setting up such a unit.

2. CATEGORIES

According to the speed of the required response, non-military and mixed threats can be divided into two categories: threats with an immediate response (unpredictable catastrophes such as chemical or nuclear accidents); threats with a planned response (based on an analysis of the manifestation of a specific situation, e.g. health, energy, transport, weather, etc.).

Generally, all the threats can be divided into natural and civilizational threats.

Natural threats include atmospheric - extreme weather events - storms, precipitation (heavy rain, snow calamity, snow avalanches, hail, fog - inverse areas), drought, fires, caused by natural influences, extreme temperatures (high - low); lithospheric - earthquakes, landslides, avalanches; hydrospheric - floods, inundations; biological - mass spread of diseases (pandemics, epidemics, epizootics), insects (mosquitoes, pests), parasites, rodents; **Civilizational** threats to economic stability and security; threats to constitutionality, democracy and political stability, corruption, threats to constitutional officials, threats to diplomatic missions; disruption of information systems and communications; threats to security of classified information; criminalization of society, organized crime, weapons security and ammunition, explosives, dangerous substances; phenomena of extremism, racial and ethnic violence, terrorism, mob psychosis and panic, looting of shops and warehouses, mass attack on property, its damage; mass violation of public order, violence, rioting at sports and cultural events; threats to designated objects and critical infrastructure; threats to the safety of road, rail and air traffic; illegal migration; nuclear facility accidents; disruption of water structures; failures and accidents of technical means and non-compliance with prescribed, resp. safety standards in technological procedures; areas of production and transport of hazardous substances, combustibles and explosives; disruption of residential buildings, economic, industrial and military buildings, landslides, damage to roads and general disruption of traffic; damage and flooding of sheltered workplaces and protective structures; power pipelines, water pipelines, product pipelines, high voltage and very high voltage cables; threats due to power failure (black-out); dangerous sections of roads, traffic junctions; cavity overflows caused by mining; destruction or disturbance of soil and plant cover; chemical and biological soil contamination, etc.

The modern threats belong more-less into the second category. The civilizational threats mentioned above can be divided into traditional and new threats.

While economic stability and security threats as well as threats to constitutionality, democracy, political stability and corruption are traditional threats relevant to almost every country, disruption of information and communication systems belongs to new actual threats.

3. INFORMATION AND COMMUNICATION SYSTEM THREATS

Information and communication technology systems and their vulnerability is one of the modern issues necessary to be dealt with. Nowadays, more attention is being paid to the area of information security in the Slovak Republic. Laws covering this area were created and amended, international standards are being adopted, and expert working groups are being formed. By approving Act 95/2019 on information technologies of public administration (hereinafter referred to as the “ITVS Act”) a new impetus was created, which forces public administration organizations to meet a number of requirements related to information systems and their security. An integral part of the development, administration and operation of IS in the public administration environment must be the solution of security aspects.

Public administration IS process a large amount of information and provide important services that require protection. The actual performance of the activities of organizations depends on critical IS, other IS support important national interests, process personal data or other sensitive information. Ensuring their reliable and secure operation, protection of confidentiality, availability and integrity of processed data are therefore key tasks of every organization of public administration and self-government organisations.

formulating the security goals of the organization, assistance in achieving them and implementing specific measures; creation of conceptual documents and strategic measures related to ITVS security; elaboration of security policy, definition of security problems that ISVS protection must solve and proposal of solution of these problems in the form of security goals; classification of information and categorization of networks and information systems, creation of methodological manuals for individual areas of security; elaboration of specific implementing internal regulations, e.g. for IS operation and management, IS access management, backup, security incident management or personnel security; creation of a methodology for managing the continuity of the organization's activities and the creation of emergency plans; elaboration of a security project; elaboration of security plan according to Act 45/2011 on critical infrastructure;

detailed risk analysis of information systems and proposal of security measures; introduction of a risk management and monitoring system; individual safety consulting.

Act 95/2019 establishes the way of organization of information technology architecture of public administration; the rights and obligations of the management body and the management body in the field of information technologies of public administration, to which this Act applies; basic requirements for information technologies of public administration.

This Act does not apply to information technologies of public administration, related to national defence of the Slovak Republic, security of the Slovak Republic, protection of classified information and sensitive information.

Ministry of Investment, Regional Development and Informatisation of the Slovak Republic (hereinafter referred to as the "Ministry of Investment") is responsible for the tasks of the national operator of the central information infrastructure and the central communication infrastructure of the Slovak Republic for public administration; performs the administration, operation and development of the government data network Govnet.

The Ministry of Investment, as the management body, is the administrator of:

- a) integrated infrastructure,
- b) the central meta-information system of public administration,
- c) information system of integrated service points,
- d) the supra-ministerial information system of public administration in the section of public administration of the Ministry of Investment, unless a special regulation stipulates otherwise by the administrator of the supra-ministerial information system of public administration.

The system of Crisis management in Slovak Republic and in Czech Republic is similar. Integrated Rescue System involving all the traditional forces: Fire and Rescue Corps, providers of emergency medical services, Control and chemical laboratories of civil protection, Mountain Rescue Service, Mining Rescue Service. Other forces include the Armed Forces of the Slovak Republic, municipal fire brigades, company fire brigades, civil protection units, municipal police, Slovak Red Cross and other volunteer organisations.

Every organisational type of rescue service operates its own information system with various providers and it is responsible itself for its safety and quality as well as resistance against the hackers attack, black out and other relevant threats.

4. ILLEGAL IMMIGRATION

Slovakia does not belong to the traditional destination countries for migrants. It is a culturally homogeneous country that has not been affected by the dramatic increase in migration during the 20th century. Until recently, the Slovak Republic was almost exclusively the country of origin of migrants, i.e. the country from which citizens migrated abroad for various reasons.

Slovakia's accession to the European Union and the Schengen area brought significant changes. In the period since 2004, illegal and asylum migration in the Slovak Republic (SR) has decreased and legal migration has increased six-times. Despite the fact that the growth of the population of foreigners in Slovakia was the second highest among all EU Member States in 2004-2008, the representation of foreigners in the population - compared to other EU countries - remains low. Today, foreigners make up 2.67 percent of the population in the Slovak Republic and their number is growing slowly but continuously: in June 2020, there were 15,522 more of them living in our country than a year earlier, which represents an increase of 12%¹ Their share in the total population of Slovakia is 2.67%. Since the accession of the Slovak Republic to the EU in 2004, the number of foreigners legally living in the Slovak Republic has increased almost seven-times (from 22,108 migrants in 2004 to 145,940 in 2020).

Since 2004 to 2014, illegal migration in the Slovak Republic decreased eight-times: from 10,946 illegal migrants in 2004 to 1,304 migrants in 2014. The number of foreigners who illegally crossed the border or stayed illegally in the territory of the Slovak Republic was 2,190 in 2019. The graph shows the trend of last years including the gap among 2014 – 2015 caused by the massive immigration wave initiated by Germany affecting much strongly neighbouring Hungary and Austria.

¹ Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (ÚHCP P PZ) – Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019 a 2020 (<http://www.minv.sk/?rocenky>)

The issues related to the illegal entrance or border crossing are in competence of the Bureau of Border and Alien Police. The highest number is in Ukrainian border which very well watched by the Border Police units.

Fig.1 *Illegal migration in Slovak Republic 2014-2019²*

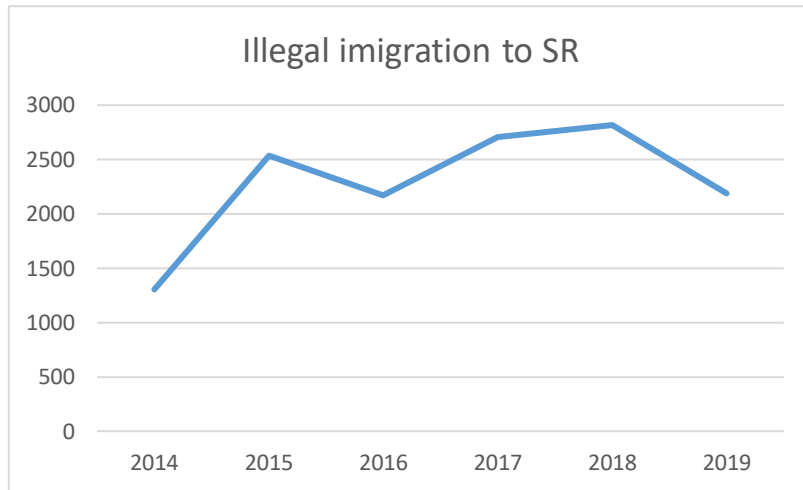
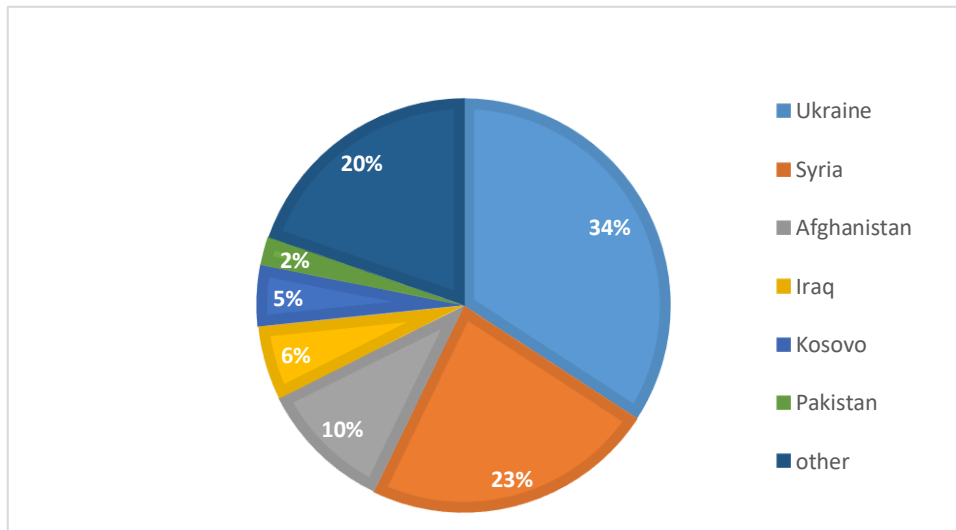

Fig. 2 *Country of origin of illegal migrants detected (2015)*

² Presidium of the Police Force – Bureau of Border and Alien Police. Statistical overview of legal and illegal migration in Slovak Republic (2014-2019).

References:

Presidium of the Police Force – Bureau of Border and Alien Police. Statistical overview of legal and illegal migration in Slovak Republic (2014-2019).

Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (ÚHCP P PZ) – Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019 a 2020 (<http://www.minv.sk/?rocenky>).

Abstract:

The paper deals with the actual crisis management challenges. The current state of the epidemic/pandemic threat clearly shows the unpreparedness of government not only in Slovak Republic, Czech Republic, but also on EU level, and globally, too. No single country was prepared for this type of the crisis. Resulting into the Economy regression reflected in GDP drop. The main reason of is a missing assessment of the security risks of the 21st century. We had well-handled twentieth-century risks including the threats of nuclear, chemical, flood, fire or traffic accident character, and the government was able to respond to them. The situation has changed significantly and the risks of this century are completely different. We haven't worked on it for last thirty years. Therefore an actual risk assessment is necessary involving pandemic, informatics, terrorist, migration, climatic changes and other relevant threats. The paper goes through the actual global issues from the Crisis management point of view.

Keywords: *Actual challenges, Crisis management, risk assessment.*

Prof. Ing. Jana Müllerová PhD. – Katedra verejnej správy a krízového managementu, Akadémie Policejného sboru, Sklabinská 1, 835 17 Bratislava, SLOVENSKO, jana.mullerova@minv.sk.

Redakční rada časopisu

doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D. <i>Předseda</i>	<i>Vysoká škola Ambis, Právnická fakulta Masarykovy univerzity</i>
prof. Vladimír Belych, DrSc.	<i>Právnická fakulta, Uralská státní univerzita Jekatěrinburg Rusko</i>
doc. Akos Cserny, Ph.D.	<i>Univerzita tělesné výchovy, Budapešť, Maďarsko.</i>
prof. JUDr. Jozef Čentěš, Ph.D.	<i>Generální prokuratura Slovenska Bratislava, Univerzita Komenského Bratislava</i>
doc. Ing. Jaroslav Dočkal, CSc.	<i>Střední škola informatiky, poštovníctví a bankovníctví Brno</i>
JUDr. Ing. Zdeněk Dufek, Ph.D.	<i>Fakulta stavební, Vysoké učení technické Brno</i>
prof. Ivan Halász, Ph.D.	<i>Národní univerzita veřejné služby Budapešť, Ústav práva Maďarské akademie věd Maďarsko</i>
JUDr. Milan Hodás, Ph.D.	<i>Ústav státu a práva Slovenské akademie věd Slovensko</i>
Ing. Radoslav Ivančík, Ph.D.	<i>Akademie Policejního sboru Bratislava – Slovensko</i>
doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D.	<i>Mendelova univerzita Brno</i>
prof. Ing. Ludvík Juříček, Ph.D.	<i>Vysoká škola Ambis Brno</i>
JUDr. Alena Kandalcová, Ph.D.	<i>Ústavní soud Brno</i>
Mgr. Pavel Kandalec, Ph.D.	<i>Právnická fakulta, Masarykova univerzita Brno</i>
JUDr. Petr Kolman, Ph.D.	<i>Vysoká škola Ambis Praha</i>
doc. JUDr. Jan Kolouch, Ph.D.	<i>Vysoká škola Ambis Praha</i>
Prof. Dr. Antoni Olak	<i>Vysoká škola veřejné a individuální bezpečnosti Katovice, Vysoká škola podnikání a správy Lublin, Polsko</i>
prof. JUDr. Petr Průcha, Ph.D.	<i>Právnická fakulta, Masarykova univerzita Brno</i>
doc. Ing. Milan Jan Půček, Ph.D.	<i>Vysoká škola Ambis Praha</i>
JUDr. Filip Rigel, Ph.D.	<i>Univerzita Hradec Králové</i>
RSDr. Petr Rožňák, CSc.	<i>Vysoká škola Ambis Praha</i>
doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc.	<i>Právnická fakulta, Masarykova univerzita Brno</i>
prof. Dr. Boguslaw L. Ślusarczyk	<i>Řešovská univerzita, Rzeszów – Polsko</i>
Mgr. Irena Tušer, Ph.D.	<i>Vysoká škola Ambis Praha</i>
JUDr. Renata Vesecká, Ph.D.	<i>Vysoká škola finanční a správní Praha</i>

Adresa redakce

AMBIS vysoká škola, a.s.

Časopis Právo a bezpečnost

Šujanovo nám. 1, 602 00 Brno

zdenek.koudelka@mail.ambis.cz

Webové stránky časopisu:

pravoabezpecnost.cz

Vydává:

AMBIS vysoká škola, a.s.

Lindnerova 575/1

180 00 Praha 8 - Libeň

Tisk:

NOVPRESS s.r.o.,

Nám. Republiky 15,

614 00 Brno-Židenice

Registrováno Ministerstvem kultury pod číslem E 21228.

ISSN 2336–5323

Datum vydání: 15.12.2021

Objednávky předplatného přijímá vydavatel, cena předplatného je 600 Kč ročně, jednotlivé číslo stojí 200 Kč a lze jej zakoupit na adrese redakce. Vychází 3x ročně.

